

INNOVATIONSPLAN SVERIGE

– underlag till en svensk
innovationsstrategi

**INNOVATION
FÖR TILLVÄXT**

KUNGL. INGENJÖRSVETENSKAPSAKADEMIEN (IVA)
är en fristående akademi med uppgift att främja tekniska
och ekonomiska vetenskaper samt näringslivets utveckling.
I samarbete med näringsliv och högskola initierar och föreslår
IVA åtgärder som stärker Sveriges konkurrenskraft.
För mer information om IVA och IVAs projekt,
se IVAs webbplats: www.iva.se.

Utgivare: Kungl. Ingenjörsvetenskapsakademien (IVA), 2011
Box 5073, SE-102 42 Stockholm
Tfn: 08-791 29 00

IVA-M 423
ISSN: 1102-8254
ISBN: 978-91-7082-834-8

Redaktörer: Camilla Koebe & Jan Westberg
Layout: Pelle Isaksson & Anna Lindberg

Denna rapport finns att ladda ned som pdf-fil
via IVAs hemsida www.iva.se.

Innovation för tillväxt – från ord till handling

Nyckeln till Sveriges framtida välstånd heter förnyelse – innovation. *Innovation för tillväxt* vill genom konkreta förslag och bred dialog bidra till att öka Sveriges innovationskraft. Så kan Sverige bli världens mest attraktiva land att bo och leva i.

I många länder sker idag en kraftsamling kring innovation. Innovation är en viktig del av lösningarna på de stora samhällsutmaningar som världen står inför, inte minst i en situation präglad av ekonomisk kris och bristande förtroende för den politiska inriktningen i Europa och USA. Genom innovationsstrategier vill länderna förstärka sina komparativa fördelar för att möta dessa utmaningar. Samtidigt skapas goda generella förutsättningar för en gynnsam utveckling av näringslivet och det övriga samhället.

Den svenska statens innovationspolitiska satsningar har under de senaste decennierna varit blygsamma. Men regeringens innovationsstrategi som ska presenteras 2012 väcker förhoppningar. Sverige behöver en långsiktig och blocköverskridande politik med bred förankring för att stärka förutsättningarna för innovation.

Vi menar att det politiska ledarskapets uppgift är att presentera en vision och en strategi för innovation som innebär tillväxt, god sysselsättning och ett inkluderande samhälle. *Innovation för tillväxt* bidrar till detta arbete genom att både föreslå konkreta förslag och en nationell kraftsamling kring innovation.

Globaliseringsrådets arbete som slutrapporterades i maj 2009 har varit en viktig utgångspunkt för vårt arbete. I en process på nationell och regional nivå har en rad konkreta förslag tagits fram som ett första steg för ett bättre innovationsklimat. Individer från många delar av samhället, inte minst näringslivet, har engagerat sig.

Innovationsplan Sverige är en sammanfattning av de arbetsprocesser och förslag *Innovation för tillväxt* utvecklat i syfte att stödja innovationsutvecklingen i Sverige. Det glädjer oss att det politiska systemet och myndigheter uppmärksammat vårt arbete och påbörjat genomförandet av flera av våra förslag.

Processen har präglats av dialog och aktiviteter. Femton regioner/län har varit engagerade i den **Regionala dialogen**. Inom den **Nationella dialogen** har vi genomfört möten med riksdags- och ungdomspolitiker, politiker och tjänstemän i Regeringskansliet, unga innovatörer och representanter från näringslivet. Åtta **arbetsgrupper** har utarbetat konkreta förslag för att stärka innovation inom utvalda områden. **Idé- och analysgrupper** har kompletterat deras arbete. Förslag och analyser har granskats av ett **Vetenskapligt råd**. Ett **Förtroenderåd**, med representanter för 35 organisationer och myndigheter har löpande gett värdefulla inspel under arbetet med *Innovation för tillväxt*.

Ett mycket stort antal personer har bidragit till *Innovation för tillväxt*. Vi vill framföra ett varmt tack för det starka engagemang som vi mött. Vi är övertygade om att vi tillsammans kan bidra till en ökad innovationskraft för Sverige. Arbetet har bara börjat!

Styrgruppen för *Innovation för tillväxt* i oktober 2011:

Marcus Wallenberg
Ordförande, *Innovation för tillväxt*
Ordförande, SEB

Kristina Alsér
Landshövding, Kronobergs län

Lars Backsell
Ordförande, Recipharm

Pontus Braunerhjelm
Professor, verkställande direktör, Entreprenörskapsforum

Charlotte Brogren
Generaldirektör, VINNOVA

Anders Ekblom
Global utvecklingschef, AstraZeneca

Johan Hernmarck
Ordförande, Provider Ventures

Annika Lundius
Vice verkställande direktör, Svenskt Näringsliv

Christina Lugnet
Generaldirektör, Tillväxtverket

Stefan Löfven
Ordförande, IF Metall

Björn O. Nilsson
Professor, verkställande direktör, Kungl. Ingenjörsvetenskapsakademien (IVA)

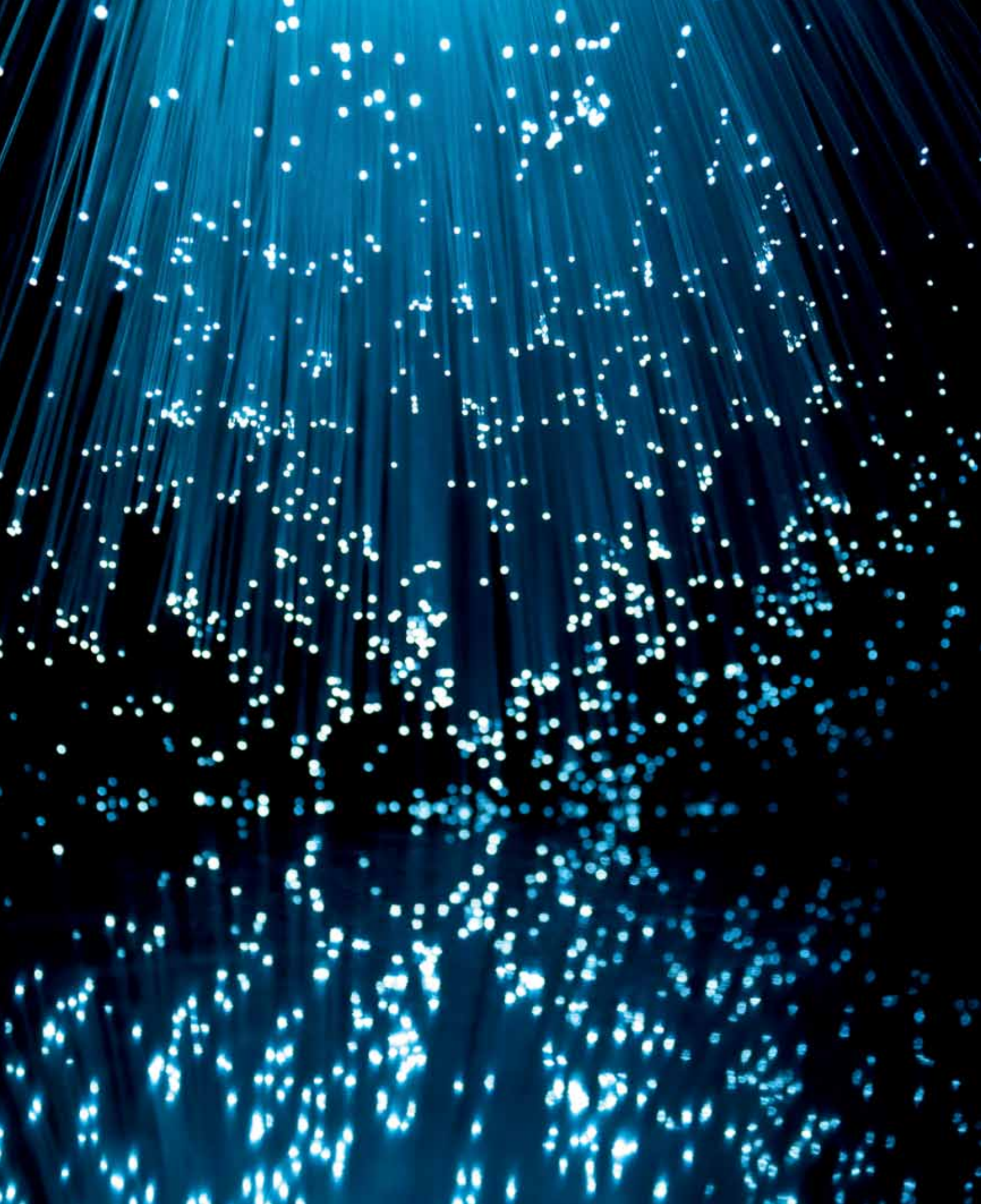
Göran Sandberg
Professor, verkställande ledamot, Knut och Alice Wallenbergs Stiftelse (KAW)

Melker Schörling
Ordförande, Melker Schörling AB

Johan Carlstedt
Huvudprojektledare *Innovation för tillväxt*, Kungl. Ingenjörsvetenskapsakademien (IVA)

Innehåll

Sammanfattning – släpp loss Sveriges innovationskraft!	7
Summary – unleash Sweden’s innovative power!	11
Utmaningarna för Sverige	15
Sverige i globaliseringen	15
Förnyelse av svenskt näringsliv	15
Regionernas förändrade roll.....	17
Innovation är nyckeln	19
Tillväxt genom innovation	19
Ett samhälle för innovation	19
Innovation – vad gör andra länder?	23
Innovationsstrategier i många länder	23
Innovation högt upp på den politiska agendan	23
Förslag för innovation	24
Universitet och högskola.....	26
Kompetensförsörjning	28
Effektivare matchning och validering.....	28
Ett tydligare investeringsperspektiv på utbildning.....	28
Skatter och innovation	29
Skatter som stimulerar innovation	29
Tre specifika förslag till förändrade skatter	29
Företag ska växa med kapital, kunskap och kontakter	30
Behov av en kompetent finansiell värdekedja.....	30
Stimulera forskning och utveckling i små och medelstora företag	32
Öka innovationsupphandlingarna hos stat, landsting och kommuner	33
Effektivare stöd till små och medelstora företags internationalisering.....	33
Underlätta anställning av utländska experter och forskare	33
Säkerställ system för att skydda immateriella rättigheter	34
Stärk medvetenheten om design	34
Satsa på ledarskap för innovation	35
En innovationsinriktad statlig förvaltning och offentlig sektor.....	36
Styrning för förändring av den statliga förvaltningen.....	36
Initiativ och samarbete för utveckling av innovationsupphandling	37
Prioritering av statliga insatser i innovationssystemet	38
Principer för prioritering	39
Fördelning av statens innovationssatsningar	39
Inrättande av ett Prioriteringsråd och ett Innovationspolitiskt råd.....	39
Ökad regional innovationskraft.....	40
Framgångsfaktorer för ett effektivt regionalt innovationsarbete	40
Ökad långsiktighet och bättre samordning på den nationella nivån	41
Innovation för tillväxt – om projektet	43
Medverkande i projektet	44
Referenser	46

Sammanfattning – släpp loss Sveriges innovationskraft!

Ökad global konkurrens, miljöutmaningar, snabba tekniskiften, förändringar av de finansiella marknaderna samt en växande och åldrande befolkning gör att världen står inför stora utmaningar.

Sverige är idag ett av världens mest konkurrenskraftiga länder med god ekonomisk tillväxt och en statsbudget i balans. Men Sverige är också ett litet land med endast 9,5 miljoner invånare. Vi är starkt beroende av omvärlden, inte minst genom att utrikeshandeln är lika stor som Sveriges bruttonationalprodukt (BNP).

Framväxande ekonomier förändrar balansen i världsekonomin. Samtidigt som USA och Europa har tillväxtproblem, växer ekonomierna i främst Asien snabbt. Därmed skapas nya konkurrensförhållanden på de globala marknaderna. Detta ställer stora krav på företag att ständigt öka sin produktivitet och innovationsförmåga. Att svenska företag lyckas med denna uppgift är en grundförutsättning för fler välbetalda jobb i Sverige, vilket i sin tur utvecklar Sveriges framtida välstånd.

Sverige har idag det största antalet storföretag per capita i världen. Dessa kommer att vara mycket viktiga även i framtiden. För att storföretagen ska växa krävs att de kan fortsätta förnya sig och får fortsatt goda förutsättningar för utveckling i Sverige. Men vi kan inte förlita oss på att de befintliga storföretagen ska stå för en ökning av sysselsättningen. Det krävs att också konkurrenskraften hos landets små och medelstora företag (SME) stärks, så att tillräckligt många av dessa blir storföretag i framtiden.

Sverige har ett högt tekniskt kunnande och en välutbildad arbetskraft. Vi satsar mycket på forskning. Men detta leder till alltför få nya jobb och företag. Idag startas det dessutom få nya företag med tillväxtambitioner i Sverige. Och de som finns växer inte tillräckligt.

Idag finns många typer av organisationer med regionalt utvecklingsansvar. Resultatet blir en splittrad bild: för många aktörer med kortsiktiga perspektiv samt insatser och resurser som inte sam-

Innovation

Med innovation menar vi att kunskap omsätts till nya värden. Det handlar om att utveckla produkter, tjänster och organisationer i såväl privat som offentlig verksamhet. Det kan gälla allt från industrirobotar, betalningssystem och energieffektivisering till ledarskap, affärsmodeller och hälsovård.

ordnas. Det råder också brist på samordning mellan nationella aktörer vilket bidrar till denna situation.

Goda regelverk, makroekonomisk stabilitet och sunda statsfinanser är grundläggande men inte tillräckliga förutsättningar för långsiktig ekonomisk tillväxt. Tillväxten måste också innehålla förnyelse. Den måste bygga på innovation. Den måste ge företagsamma människor möjligheter att utveckla sina idéer genom ekonomiska villkor som stödjer företagande, nytänkande och utveckling.

Syftet med projektet *Innovation för tillväxt* är att bidra till förutsättningarna för att öka Sveriges innovationskraft.

Ska Sverige lyckas behöver vi skapa de bästa förutsättningarna för individerna; för innovatörerna och för entreprenörerna. Vi behöver utveckla en kultur som stimulerar till förnyelse, innovation och risktagande. Vi behöver en positiv attityd till entreprenörskap, vilket innebär att acceptera och dra lärdom från mindre lyckade satsningar samt förmågan att visa uppskattning för de lyckade. Och vi behöver förmedla denna attityd på ett kraftfullt sätt, inte minst i skola och högre utbildning.

Det gäller därför att föra en politik som genom att skapa dessa goda förutsättningar bidrar till att skapa ett effektivt innovationssystem. Hösten 2012 presenterar Alliansregeringen sitt förslag till en svensk innovationsstrategi. Vårt bidrag till det innovationspolitiska arbetet är ett inspel i form av en vision, förslag till konkreta åtgärder samt en arbetsprocess som kan skapa en kraftsamling kring innovation.

Vår vision för ett innovativt Sverige är:

Skapa Sveriges framtida välstånd med kunskapsintensiva företag och arbeten. Ständig förnyelse och innovation gör Sverige till världens mest attraktiva land att bo och verka i.

Våra övergripande förslag för att förverkliga visionen är:

- Visa ett engagerat, starkt och tydligt politiskt ledarskap för innovation och tillväxt.
- Driv en blocköverskridande innovationspolitik med förankring i alla departement.
- Skapa en kultur med värderingar som stimulerar förnyelse och risktagande.
- Stärk incitament för innovation i befintligt näringsliv och i offentliga organisationer, men också för individen.
- Skapa de bästa långsiktiga förutsättningarna och spelreglerna för företagande, entreprenörskap och tillväxt i såväl stora som små, nya som gamla, företag.
- Stärk produktivitet och internationell konkurrenskraft genom att öka kunskapsinnehållet i varor och tjänster.
- Se affärsmöjligheterna i de globala utmaningarna.

Detta är utgångspunkten för ett antal konkreta förslag inom olika delar av innovationssystemet. Dessa är inte heltäckande. Viktiga och breda områden som inte behandlats av *Innovation för tillväxt* är till exempel infrastruktur, arbetsmarknadens spelregler, generella förändringar av skattesystemet samt alla aspekter kring andra regelverk för företagande. Men de förslag som presenteras har prioriterats eftersom vi bedömer att de är både viktiga och möjliga att genomföra idag, i de flesta fall inom nuvarande system.

Goda generella förutsättningar för företagande är basen för innovation. Men det behövs också specifika åtgärder. Våra förslag är främst riktade åtgärder för att få till stånd ett bättre innovationsklimat. Tanken är att presentera idéer till innovation som kan vara en grund för politiskt genomförande. *Innovation för tillväxt* kommer också att presentera ett Innovationspolitiskt ramverk för att ytterligare stödja utveckling och genomförande av en nationell innovationsstrategi för Sverige.

De flesta av förslagen kan genomföras genom omfördelning av befintliga resurser, till exempel förkommersiell upphandling inom den offentliga

sektorn, informationsinsatser för att underlätta studenters val av framtida utbildning eller förslagen som ska leda till en effektivare statlig förvaltning. Några förslag behöver nya medel. Enligt förslaget om en ny typ av venture capital-fonder investerar staten 5 miljarder kronor, förutsatt att privata investerare satsar lika mycket. Kostnader för förslagen för att stimulera FoU-satsningar i små och medelstora företag beräknas (för skattavräkningen för privatpersoner och företag) till 2,6 miljarder kronor årligen på kort sikt, och till 1,5 miljarder årligen på längre sikt.

Ambitionen är att förslagen inte ska öka regleringsbördan, den bör istället minska framöver. Förslagen bör också genomföras så att man inte bara adderar nya lösningar, utan framförallt ersätter gamla.

Att utveckla ett innovativt Sverige är ett mycket långsiktigt arbete. Genomförda åtgärder bör fortlopande utvärderas för att vid behov utvecklas eller avslutas. Därför föreslår vi att ett oberoende Innovationspolitiskt råd inrättas, i analogi med det Finanspolitiska rådet. Det Innovationspolitiska rådets huvudsakliga uppgift bör vara att göra en årlig översyn av att innovationspolitiska mål uppnås.

Förslagen från Innooation för tillväxt i korthet:

Universitet och högskola är en självklar samverkans- och samarbetspartner i kunskapstriangeln – utbildning, forskning och innovation – och kan därmed bidra till ett framtida innovationskompetent ekosystem. Vi lämnar förslag för att stärka incitamenten för Sveriges universitet och högskolor att professionalisera sina innovationssystem och öka samverkan med andra aktörer:

- Stimulera till en fullt utbyggd kunskapstriangel (samverkan mellan utbildning, forskning och innovation).
- Ge universiteten möjlighet att helt äga och utveckla sina innovationsprocesser. Ett universitet måste ha möjlighet att profilera sitt innovationssystem utifrån akademisk profil, regional samverkan och näringslivssamarbeten. Låt lärosätena konkurrera om medel för samverkan.

Kompetensförsörjning. I Sverige måste innovativa företags behov av kompetenta medarbetare mötas med välutbildade och kreativa individer som får möjlighet att ta ansvar för sitt livslånga lärande.

Vi föreslår åtgärder som ska leda till:

- Effektivare matchning mellan utbildningsutbud och arbetsmarknadens efterfrågan på kompetens.
- Ett tydligare investeringsperspektiv på utbildning.

Skatter. Ett skattesystem som stimulerar innovation behöver generellt hantera två aspekter: risk och soliditet. Generella åtgärder i detta avseende presenteras inte, utan vi lämnar specifika förslag inom tre områden:

- Nya avdragsmöjligheter, såsom riskkapitalavdrag samt avdrag för FoU.
- Förenklingar inom rådande skattesystem, som i fallet med expertskatten.
- Regelförändringar, så att den som utöver kapital investerar tid, och därmed kompetens, i ett företag, inte missgynnas.

Kapital, kompetens och kontakter för företag. Det lönar sig att satsa på innovativa företag. Dessa växer snabbare i omsättning och antal sysselsatta. Lönsamhetsutvecklingen är bättre, de internationella samarbetena mer omfattande och framgångsrika på exportmarknaderna större.

Våra förslag ska både underlätta för svenska storföretag att utvecklas och samtidigt stärka SMES konkurrenskraft genom att:

- Öka tillgången till riskkapital i tidiga skeden i form av "kompetent kapital", det vill säga investerare som bidrar med såväl finansiella medel som erfarenheter, kunskaper, råd, ledarskap, nätverk och coachning.
- Stimulera forskning och utveckling i främst små och medelstora företag.
- Öka innovationsupphandlingar hos stat, landsting och kommuner på ett sätt som gynnar upphandling av nya lösningar från små och medelstora företag.
- Effektivisera stödet till små och medelstora företags internationalisering.
- Underlätta för företag att anställa utländska experter och forskare.
- Säkerställa system för att skydda immateriella rättigheter.
- Stärka medvetenheten om betydelsen av design.
- Stimulera till satsningar på ledarskap för innovation.

Statlig förvaltning och offentlig sektor. Den statliga förvaltningen är en del av innovationssystemet och påverkar direkt förutsättningarna för innovation. Därför föreslår vi åtgärder för att ge myndig-

heterna tydligare mandat att driva förändring och innovation.

Prioritering av statliga insatser i innovationssystemet. Statens resurser för att stödja och stimulera innovation är begränsade. Det är därför nödvändigt och oundvikligt med prioriteringar. Vi har dock valt att inte peka ut konkreta områden för framtidssatsningar. Vi föreslår istället principer, strukturer och system samt verktyg för statens prioriteringar.

- Vi föreslår ett Prioriteringsråd nära knutet till regeringens arbete med uppgift att göra de statliga prioriteringarna koordinerade, effektiva och transparenta.

Regionerna. En stark nationell innovationsstrategi behöver samordnas med det regionala innovationsarbetet i form av regionala utvecklings- och tillväxtplaner. Regionerna bör satsa på ett starkt regionalt ledarskap, genomföra nulägesanalyser av innovationssystemet, utveckla nationella och internationella samarbeten samt utnyttja EUS strukturfonder på ett effektivt sätt. Dessutom bör staten:

- Analysera konkurrenskraften i det regionala näringslivet.
- Införa effektmätningar av företag i klusterinitiativ.
- Skapa ett regionalt innovationsindex.
- Utveckla en modell för löpande samråd mellan nationell och regional nivå, som exempelvis kan genomföras inom ramen för Prioriteringsrådets arbete.

Gensvaret för *Innovation för tillväxt* har varit mycket stort. Projektet övergår nu i andra former inom IVA. Uppdraget blir framför allt att följa genomförandeprocessen i såväl offentlig som privat sektor samt att fortsätta inspirera bland annat genom konkreta förslag inom det innovationspolitiska området.

Vi utgår från att vi kommer att möta samma starka engagemang som hittills. Då kan vi också i fortsättningen bidra till det som varit utgångspunkten för *Innovation för tillväxt* – att gå från ord till handling.

Summary – unleash Sweden's innovative power!

The world is facing great challenges due to increased global competition, environmental challenges, rapid technology shifts, changes in the financial markets and a growing and ageing population.

With its strong economic growth and balanced budget, Sweden is one of the world's most competitive countries today. But Sweden is also a small country with a population of only 9.5 million. We are heavily dependent on the world around us, not least because our foreign trade is the same size as our GDP.

Emerging economies are changing the balance in the global economy. While the US and Europe are experiencing growth problems, the Asian economies in particular are growing rapidly. This is creating a new competitive situation in the global markets, which is putting great pressure on businesses to constantly improve their productivity and their innovative capacity. The fact that Swedish companies are succeeding in this is a fundamental reason for the increase in well-paying jobs in Sweden, which in turn will help to increase Sweden's future prosperity.

Sweden today has more sizeable corporations per capita than any other nation. These will continue to be very important in the future. In order for them to continue to grow, they must be able to continue to renew themselves and have the right conditions under which to develop in Sweden. But we cannot rely on existing big business for job growth. The country's small and medium-sized enterprises (SMEs) also need to be strengthened so that enough of them will grow into big corporations in the future.

Sweden possesses a high level of technical expertise and a well-educated workforce. While we are investing considerably in research, this is not leading to enough new jobs and businesses. Few new businesses with growth ambitions are starting up in Sweden today. And those that exist are not growing enough.

There are many types of organisations today with regional development responsibility. The result is a lack of cohesion – too many players with a short-

Innovation

By innovation we mean creating new value from knowledge. This involves developing products, services and organisations in both the private and public sectors and includes everything from industrial robots, payment systems and energy efficiency to leadership, business models and health care.

term perspective, and initiatives and resources that are not being coordinated. There is also a lack of coordination between national players and this is exacerbating the situation.

Solid regulation, macroeconomic stability and healthy government finances are fundamental but not sufficient to bring about long-term economic growth. Growth must also involve renewal; it must be based on innovation.

The purpose of the *Innovation for Growth* project is to help put in place the necessary conditions for Sweden to increase its innovative power.

If Sweden is to succeed we need to create the best possible conditions for the individuals – for the innovators and the entrepreneurs. We need to develop a culture that stimulates renewal, innovation and risk-taking. We need a positive attitude towards entrepreneurship, which means accepting and learning from less successful initiatives and having the ability to show appreciation for the successful ones. And we need to convey this attitude in a powerful way, especially in schools and in higher education.

We therefore need policies that, by creating these good conditions, help to create an effective innovation system. In autumn 2012 the Alliance government will present its proposal for a Swedish innovation strategy. Our contribution to this innovation policy work is a lead-up to the strategy in the form of a vision, concrete proposals and a work process that has involved rallying various resources to explore the issue of innovation.

Our vision for an innovative Sweden is the following:

Secure Sweden's future prosperity through knowledge-intensive businesses and jobs. Constant renewal and innovation will make Sweden the world's most attractive country in which to live and work.

Our overall proposals for realising this vision are the following:

- Demonstrate committed, strong and clear political leadership for innovation and growth.
- Have a bipartisan innovation policy that is firmly anchored in all of the ministries.
- Create a culture with values that encourage renewal and risk-taking.
- Strong incentives for innovation in existing private and public sector organisations, but also for individuals.
- Create the best possible long-term conditions and rules for enterprise, entrepreneurship and growth in big and small, old and new companies.
- Increase productivity and international competitiveness by raising the knowledge content in products and services.
- See the business opportunities in the global challenges.

This is the starting point for a number of concrete proposals within different parts of the innovation system. It is not all-encompassing. Important and broad areas that have not been addressed by *Innovation for Growth* include infrastructure, labour market regulations and all aspects of regulations on businesses. But the proposals that are presented have been prioritised because we believe that they are both important and possible to implement today; in most cases within the current system.

Good general conditions for enterprise form the foundation for innovation. But specific actions are also needed. Our proposals are a combination of broad initiatives and targeted measures. The idea is to present ideas for innovation that can be a basis for political implementation. *Innovation for Growth* will also present an Innovation Policy Framework to further support development and implementation of a national innovation strategy for Sweden.

Many of the proposals can be implemented by redistributing existing resources, for example pre-commercial procurement in the public sector, information initiatives to help students choose their fu-

ture education path, or proposals that lead to more effective public administration. Other proposals need new funding. According to the proposal for a new type of venture capital fund, the Government will invest SEK 5 billion, provided that private investors match that amount. Costs for the proposals to encourage R&D investment by SMEs are estimated (for tax deductions for private individuals and businesses) at SEK 2.6 billion annually in the short term and SEK 1.5 billion annually in the longer term.

The aim is not for the proposals to increase the regulatory burden; this should instead be reduced over time. The proposals should be implemented in such a way that we are not merely adding new solutions, but mainly replacing old ones.

Developing an innovative Sweden is a very long-term effort. Measures implemented should be evaluated on an ongoing basis so that they can be developed or terminated. That is why we are proposing the creation of an independent Innovation Policy Council, similar to the Financial Policy Council. The Innovation Policy Council's main task should be to conduct an annual review to ensure that innovation policy goals are being reached.

Below is a brief presentation of the proposals developed by Innovation for Growth:

Universities are obvious partners in the knowledge triangle – education, research and innovation – and can therefore contribute to a future innovation-competent ecosystem. We are proposing an increase in incentives for Sweden's universities to professionalise their innovation systems and increase collaboration with other players:

- Provide stimulus for a fully developed knowledge triangle (cooperation between education, research and innovation)
- Give universities the opportunity to fully own and develop their innovation processes. A university must be able to profile its innovation system based on its academic profile, regional cooperation and collaboration with industry. Allow seats of learning to compete for funding for collaboration.

Maintaining competence. In Sweden the need that innovative companies have for competent employees must be met by a supply of well-educated and creative individuals who are given the opportunity to take responsibility for their lifelong learning.

We are proposing measures that will lead to:

- More effective matching of the education supply with the competence demand in the job market.
- A clearer investment perspective for education.

Taxes. A tax system that stimulates innovation needs to address two aspects in general: risk and solvency. We are also providing specific proposals in three areas:

- New tax deductions, such as a venture capital deduction and R&D reduction
- Simplification of existing tax systems, as in the case of the “expert tax”
- Changes to regulations so that those who, in addition to capital, invest time and competence in a company are not at a disadvantage

Capital/competence/contacts for businesses. It pays to invest in innovative companies. They grow faster in terms of turnover and the number of employment opportunities. Their profitability trend is better, their international cooperation more extensive, and they have greater success on the export markets.

Our proposals will make it easy for Swedish big business to be developed and also improve the competitiveness of SMEs by:

- increasing access to venture capital in early stages in the form of “competent capital,” i.e. investors who contribute financially and with experience, knowledge, advice, leadership, networks and coaching;
- stimulating research and development, particularly within SMEs;
- increasing innovation procurement in the public sector at the state, county and municipal levels in a way that promotes procurement of new solutions from SMEs;
- supporting SMEs more effectively in their internationalisation processes;
- making it easier for businesses to employ foreign experts and researchers;
- guaranteeing the effectiveness of systems for intellectual property protection;
- increasing awareness about the significance of design;
- stimulating investment in leadership for innovation.

Public administration and the public sector. Public administration is a part of the innovation system

and has a direct impact on the conditions for innovation. We are therefore proposing measures to give agencies a more clearly-defined mandate to drive change and innovation.

Prioritise government investment in the innovation system. The Government has limited resources to support and stimulate innovation. Prioritisation is therefore necessary and unavoidable. We have, however, decided not to identify concrete areas for future investment. We are instead proposing principles, structures and systems, as well as tools for the Government’s prioritisation processes.

- We are proposing the creation of a Prioritisation Council closely linked to the Government’s efforts with a mission to ensure that the Government’s prioritisation process is coordinated, efficient and transparent.

The regions. A strong national innovation strategy must be coordinated with regional innovation work in the form of regional development and growth plans. The regions should focus on strong regional leadership, analyse the status of the innovation system, develop national and international cooperation and efficiently utilise the EU’s structural funds. The Government should also:

- Analyse the competitive strength of the regional economy
- Introduce effect measurements for companies in cluster initiatives
- Create a regional innovation index
- Develop a model of ongoing consultation between the national and regional levels that can, for example, be implemented within the framework of the Prioritisation Council’s work

The response to *Innovation for Growth* has been considerable. The project is now transitioning into other forms of activity within IVA. The main mission in the future will be to follow the implementation process in both the public and private sectors and to continue to inspire through, for example, concrete proposals in the innovation policy area.

We are expecting to encounter the same strong commitment that we have encountered up to now. This will allow us to keep promoting the idea that has been the starting point for *Innovation for Growth* – going from words to deeds.

Utmaningarna för Sverige

Sverige i globaliseringen

Ökad global konkurrens, miljöutmaningar, snabba teknikskiften, förändringar av de finansiella marknaderna samt en växande och åldrande befolkning ställer världen inför stora utmaningar. Utmaningar som även innebär möjligheter.

Sverige är idag ett av världens mest konkurrenskraftiga länder – med hög ekonomisk tillväxt och en statsbudget i balans. Men Sverige är också ett litet land med endast 9,5 miljoner invånare. Vi är starkt beroende av omvärlden inte minst genom att utrikeshandeln är lika stor som Sveriges bruttonationalprodukt (BNP).

Framväxande ekonomier förändrar balansen i världsekonomin. Samtidigt som ekonomierna i USA och Europa växer långsamt, sker en dramatisk tillväxt främst i Asien, men också i Latinamerika och Afrika. Storföretag världen över – inte minst svenska – anpassar sig snabbt till den nya situationen. De investerar i de framväxande ekonomierna och ser dessa som sina nya marknader. Företagen måste ständigt öka sin produktivitet och innovationsförmåga. Att svenska företag lyckas med denna uppgift är en grundförutsättning för fler välbetalda jobb i Sverige, vilket i sin tur utvecklar Sveriges framtida välstånd.

Sverige har flest storföretag per capita i världen. De 100 största står för hela 80 procent av exporten. Storföretagen möter en allt tuffare internationell konkurrens, inte minst från Kina och övriga BRIC-länder.

Anställda i storbolag ökar mest utomlands

Antalet anställda i Sveriges storföretag ökar snabbare utomlands än i Sverige. Under år 2010 ökade antalet anställda i de 13 största svenska företagen, som tillsammans har över 600 000 medarbetare, med 5,9 procent globalt. Ökningen av antalet anställda i Sverige var bara 3 procent. (Svenska Dagbladet 2010-12-27)

Beroendet av storföretagen gör Sverige sårbart. Samtidigt som dessa kommer att vara viktiga för Sverige även i framtiden, kan vi inte förlita oss på att de befintliga storföretagen ska stå för sysselsättningsökningen – under de senaste 30 åren har de svenska storföretagen ungefär halverat sin sysselsättning i Sverige.

Förnyelse av svenskt näringsliv

För framtida tillväxt krävs att de svenska storföretagen kan fortsätta att förnya sig och att de får fortsatt goda förutsättningar att utvecklas. Det krävs också att konkurrenskraften hos landets små och medelstora företag (SME) stärks.

Idag startas det för få nya företag med tillväxtambitioner i Sverige och de som finns växer inte. I Näringsdepartementets benchmarkingrapport (Näringsdepartementet 2011) hamnade Sverige år 2007 på plats 11 av 12 när det gäller nyföretagande. Men samma undersökning visar också att Sverige hamnar på första plats när det gäller andelen snabbväxande företag mätt i omsättning. Men då ingår endast sex länder i undersökningen; Sverige, Danmark, Finland, Italien Nederländerna och Norge.

Av de företag som startas i Sverige är majoriteten i icke-kunskapsintensiva branscher (Tillväxtanalys 2011). År 2008 var andelen svenska företag med innovativ (kunskapsintensiv) verksamhet endast 54 procent, något över genomsnittet för EU-27 på 52 procent. I Tyskland var andelen 80 procent.

Sverige har ett högt tekniskt kunnande och en välutbildad arbetskraft. Sverige satsar också stora resurser på forskning och utveckling (FoU), drygt 100 miljarder kronor eller cirka 3,7 procent av BNP, vilket placerar oss på andra plats i världen efter Israel (OECD 2010b).

Den betydande totala forskningssatsningen bidrar också till att Sverige ligger högt på rankinglistor över innovation och forskning. I dessa index ges ofta forskning och utbildning (input) stor tyngd.

Stora statliga satsningar i tillväxtländer

I Kina och andra tillväxtländer satsar staten stort på att stimulera tillväxtsektorer. (Aghion m fl 2011). Kinesiska Huawei, idag ett av de ledande företagen inom telekommunikation, var en liten aktör för 15 år sedan. De kinesiska elkraftbolagen konkurrerar numera även utanför Kina. Det kinesiska elkraftbolaget State Grid har exempelvis meddelat att företaget gärna är med och bygger och finansierar Brasiliens elnätutbyggnad från och med 2011. (Affärsvärlden 2010-12-07)

Men de är sämre på att mäta vad den leder till i form av företag och jobb (output). Här är Sverige svagare, vilket har uppmärksammats av European Innovation Scoreboard som mäter innovationsnivån i EUS medlemsländer. Detta gör att de index som används oftast inte fångar in vad som benämns som ”den svenska paradoxen”: mycket resurser *in* – få kommersialiserbara resultat *ut*.

En hög andel av Sveriges forskning (75 procent) finns i näringslivet, inklusive stiftelser. Och två företag, AstraZeneca och Ericsson, står för hela 30 procent av landets FoU. Endast 18 procent av näringslivets FoU utförs av små och medelstora företag (Edling m fl 2007). Att företagens forskning ökar Sveriges totala volym av FoU och att denna dessutom är koncentrerad till få företag är i sig inte något problem. Men förhållandet bör uppmärksammas när vi analyserar dagens innovationsklimat i Sverige för att kunna förbättra innovationskraften.

Kunskapsinnehållet i Sveriges samlade export är lägre än i många jämförbara länder. En stor andel av Sveriges industrianställda finns enligt OECDs klassificering i de lågteknologiska delarna. Detta förklaras delvis av en framgångsrik basindustri.

Svensk industri är främst specialiserad till mellanteknologiklasserna. Tillväxten där har varit liten – cirka tre procent – under perioden 1990–2008. Samtidigt är det just inom mellanteknologiklasserna som konkurrensen från de nya framväxande industriländer kan förväntas bli som hårdast, exempelvis inom fordons-, stål- och metall-, maskintillverknings- och kemibranscherna (IER 2010).

Investeringsnivån i Sverige ger också anledningar till oro. Enligt Eurostat är den genomsnittliga investeringskvoten för perioden 2006–2010, det vill säga bruttoinvesteringar i förhållande till BNP, så låg att Sverige hamnar på plats 27 av 32 OECD-länder.

Många små och medelstora företag är ovana vid och saknar erfarenhet av FoU och export. Samarbetsformerna mellan högskola och näringsliv är

idag anpassade till en struktur med storföretagen som näringslivspartner.

På svenska arbetsplatser är attityden till innovation positiv, enligt en undersökning som SIFO genomfört för *Innovation för tillväxt* (2010). Men kunskapen om vad ordet innovation innebär är låg; det kopplas nästan inte alls till tillväxt och arbetstillfällen. Positivt är att individer (59 procent) i förvärvslivet ofta kommer med idéer på nya och förbättrade produkter, produktionsmetoder och tjänster. Hela 80 procent svarade att dessa idéer också togs emot positivt på arbetsplatsen, inte minst av ledningen.

De svarande fick också uppge vad de ser som hinder för att svenska företag ska växa. Knappt två tredjedelar svarade att krångliga regler och lagar utgjorde de största hindren. Andra vanliga svar var brist på kapital och svårigheter att rekrytera personal.

Regionernas förändrade roll

Innovationskraften i Sveriges län och regioner som helhet står sig väl i internationella jämförelser, som OECD Territorial Review och EUS Regional Innovation Performance Index. EU pekar också ut den regionala arenan som tillväxtmotor och menar att regionerna är oundgängliga för genomförandet av Europa 2020-strategin.

Generellt är många av regionernas utmaningar desamma som för hela Sverige, till exempel kompetensförsörjning, brist på riskkapital och entreprenörer. Aktörer i flera regioner pekar också på att det finns alltför många typer av organisationer med regionalt utvecklingsansvar. Resultatet blir en splittrad bild: för många aktörer med kortsiktiga perspektiv och resurser som inte samordnas. Det råder också brist på samordning mellan nationella aktörer, vilket bidrar till denna situation. Samtidigt finns många goda exempel i regionerna på framgångsrika projekt, initiativ och processer som främjar innovation.

Olika organisationstyper för regional utveckling

Innovationsfrågorna är en del av de regionala utvecklingsfrågorna. Sverige har idag minst tre typer av organisationer med regionalt utvecklingsansvar:

- Regionala självstyrelseorgan: Gotland, Halland, Skåne, Västra Götaland.
- Länsstyrelser: Norrbotten, Stockholm, Västernorrland, Västmanland.
- Kommunala samverkansorgan: Blekinge, Dalarna, Gävleborg, Jämtland, Jönköping, Kalmar, Kronoberg, Södermanland, Uppsala, Värmland, Västerbotten, Örebro, Östergötland.

Innovation är nyckeln

Tillväxt genom innovation

Innovation leder till tillväxt som ger välfärd. Men hur går det till?

När mer av samhällets produktiva resurser används – fler individer får sysselsättning och investeringarna ökar – leder detta till en högre tillväxt. Är resurserna fullt utnyttjade beror tillväxten istället på att de används effektivare. Då är kunskap den viktigaste produktionsfaktorn för att öka produktiviteten.

Teknisk utveckling, process- och produktinnovationer är avgörande för tillväxten. Men en förutsättning är också att arbetskraft och kapital söker sig till de mest högavkastande sektorerna, där löner och kapitalinkomster är störst.

Tillväxten kommer inte av sig själv. Ekonomisk forskning visar att tillväxt till stor del bestäms av ett samhälles institutioner som lagar och regelverk. Dessa påverkar dels viljan hos individer och företag att investera i ny kunskap (utbildning och FoU), dels förutsättningarna att omvandla kunskap till nya och växande företag.

Ekonomisk tillväxt innebär stigande inkomster. Dessa möjliggör en ökad konsumtion av varor och tjänster, såväl privata som offentliga. Västland och välfärd ökar i samhället. Hur vi upplever och värderar denna ökade välfärd bestäms av innehållet i varorna och tjänsterna, exempelvis hur de hjälper oss att hantera de stora globala utmaningarna som miljön och en åldrande befolkning.

Med innovation menar vi att kunskap omsätts till nya värden. Det handlar om att utveckla produkter, tjänster och organisationer i såväl privat som offentlig verksamhet. Det kan gälla allt från industrirobotar, betalningssystem och energiefektivisering till ledarskap, affärsmodeller och hälsovård.

Innovationsprocessen är dynamisk. Processen är inte linjär, i meningen att ny forskning i led efter led blir till efterfrågade varor och tjäns-

ter. Istället går samspelet kring innovation i alla riktningar. En del idéer kommer från nydanande forskning. Andra kommer från kunder och leverantörer. En central del i innovationsprocessen är därför att kombinera kunskap på ett nytt sätt.

Den enskilda entreprenören, som omvandlar kunskap till innovation, har en central roll. Dennes framgång bygger på att ta fram innovationer som efterfrågas av konsumenter. För entreprenören gäller det alltså att kunna förutse vad konsumenterna efterfrågar på kort och lång sikt, gärna bättre än de själva gör.

Ett samhälle för innovation

Hur får vi ett samhälle som underlättar omvandlingen av idéer och kunskap till globalt framgångsrika innovationer? Svaret kan ges ur två perspektiv:

Det första har individen i fokus. Vi behöver en kultur med värderingar som stimulerar förnyelse, innovation och risktagande. Vi behöver en positiv attityd till entreprenörskap i såväl skola och högre utbildning som i samhället i stort. Vi behöver ett ökat medvetande om behovet av ständig omvandling som grunden för framtida välfärd.

Det andra perspektivet handlar om att skapa ett ”ekosystem”; förutsättningar för innovation. Detta ekosystem är lika viktigt för SME, storföretag och den offentliga sektorn. I detta är politikens roll och möjligheter centrala. Att staten tillhandahåller goda regelverk, makroekonomisk stabilitet och sunda statsfinanser är en nödvändig men inte tillräcklig förutsättning för långsiktig tillväxt. Det kommer inte att räcka med tillväxt i samma former som tidigare. Tillväxten måste innehålla förnyelse. Den måste bygga på innovation.

Därför gäller det att föra en politik som även bidrar till att skapa ett effektivt innovationssystem. Ett sådant kräver ett välfungerande

Lars Backsell, "serie-entreprenör" inom läkemedelsområdet.

INTERVJU MED LARS BACKSELL – en entreprenörs vardag

Lars Backsell är en framgångsrik "serie-entreprenör" inom läkemedelsområdet. En av Lars Backsells första innovationer var skavsårsplåstret Compeed. Här kunde han kombinera tekniken att fästa stomipåsar på magen med egen erfarenhet av löpning. Efter fem år som intraprenör på danska företaget Coloplast och tre år på Pharmacia, köpte han tillsammans med Thomas Eldered loss en nedläggningshotad läkemedelsfabrik. Att ta Recip från 0 till 1,1 miljarder i intäkter tog elva år. Samtidigt drev Lars Backsell och hans kompanjon upp ett annat bolag, Recipharm, som nu omsätter 2,3 miljarder. Att investera i och utveckla andra bolag tar fortfarande idag en stor del av hans tid.

För att lyckas som entreprenör krävs att en mängd saker faller på plats. När det går bra är det mesta enkelt. Men när ekonomin är pressad och barnen sakligt konstaterar att man aldrig är hemma – då är det viktigt med omgivningens och samhällets uppskattning och stöd!

Lars Backsell menar att det behövs en förändrad attityd till entreprenörskap.

– Själv är du övertygad om att du som entreprenör viger ditt liv åt något viktigt. Om omgivningens attityd är positiv och bejakande – vad mycket lättare det blir!

– Att vara entreprenör är en livsstil, man bär alltid med sig arbetet. Och arbetstiden blir ju en hel del mer än heltid – så är det bara.

Myndigheternas krav på rapportering tar tid. Och väcker frustration. Lars Backsell beskriver känslan av att det nästan ställs lika stora krav på småföretagare som på storföretagen.

– När man har kontakter med myndighetspersoner som ställer krav utifrån en stelbent tolkning av regelverket, ja då undrar man – vem är till för vem? Som entreprenör saknar man tid till byråkrati.

Åter till intraprenören. Lars Backsell beskriver hur tuff attityden kan vara mot den som försöker driva förändring och innovation inom ett företag om inte kulturen är den rätta. Men också hur fantastiskt roligt det är att bana väg i en miljö som bejakar nya idéer:

– Det kan handla om avundsjuka, "not-invented-here"-syndromet. Helt enkelt en företagskultur som håller tillbaka innovatörer. Man ser intraprenörer som hotande rebeller:

– Om ledningen nu vill ha innovation, ja då är signalsystemen i organisationen jätteviktiga.

Att skapa en företagskultur som främjar innovationer kräver att det är högt i tak. Initiativ till nya idéer ska välkomnas och att misslyckas måste vara ok!

Lars Backsell ser tecken på en förändring. Under de senaste fyra, fem åren har attityden till entreprenörer blivit mer positiv. Men den kan bli ännu bättre. Synen på det egna företaget kan utvecklas.

– I Sverige "kör vi eget". I Danmark är man "selvstendig". Tydligare kan väl inte skillnaden bli?

samspel mellan olika aktörer där staten och myndigheterna har nyckelroller som stiftare av lagar och regler samt samordnare. Det krävs med andra ord en politik som bygger på en genomtänkt och väl avvägd innovationsstrategi. *Innovation för tillväxt* utvecklar också ett innovationspolitiskt ramverk vars syfte är att vara ett stöd för det politiska beslutsfattandet, på motsvarande sätt som det finanspolitiska ramverket.

Utformningen av en innovationsstrategi måste ta hänsyn till alla väsentliga delar av det innovationspolitiska systemet, det vill säga aktörer, institutioner (exempelvis regelverk), processer och inte minst omvärldsförhållanden.

Innovationsstrategin ska påverka och utveckla innovationssystemet. I detta finns fyra huvudgrupper av aktiviteter:

- Skapande av kunskapselement som en bas för innovationsprocesser, till exempel FoU, utbildning och individuellt lärande.
- Efterfrågefaktorer som driver produkt- och tjänstemarknader och ställer kvalitetskrav, till exempel att skapa nya produktmarknader, att som kund ställa kvalitetskrav på nya produkter och tjänster.
- Organisatorisk omvandling, nätverkande och institutionell förnyelse, till exempel att främja entreprenörskap, att diversifiera företag till nya produktområden, att skapa nya forskningsorganisationer, att skapa nätverk, att skapa och förändra institutioner som upphovsrätt, skattesystem och miljölagar.
- Stödtjänster för innovativa företag, till exempel inkubatorverksamhet, finansiering av innovationsprocesser, tekniköverföring mellan universitet och företag och juridisk rådgivning.

Läs mer i *Innovation, entreprenörskap och tillväxt* (IVA 2010a).

Positiv attityd men liten kunskap om innovation

I början av 2010 genomförde projektet *Innovation för tillväxt* en attitydundersökning med hjälp av Sifo, där drygt 1300 personer deltog. 1100 förvärvsarbetande ingick i studien (2010d). Dessutom deltog 200 personer i ledande befattning i små och stora företag, 100 chefer i offentlig sektor samt 100 "opinionsbildare", det vill säga politiker samt personer inom till exempel media, branschorganisationer och fackförbund i undersökningen.

Attityden till innovation och entreprenörskap bland de svarande var mycket positiv (cirka 80 procent).

Men kunskapen om innovation var begränsad. Drygt en tredjedel av de svarande kunde över huvud taget inte associera till något begrepp när de hörde ordet innovation. I de fall de associerade innovation till något särskilt, handlade det i de flesta fall om forskning/uppfinning/idéer/nyskapande, följt av nytänkande/förnyelse/förändring/utveckling. Endast 13 procent ansåg att innovation är viktigt för att det skapar fler arbetstillfällen.

Innovation

– vad gör andra länder?

Innovationsstrategier i många länder

Många länder har tagit fram och implementerat nationella innovationsstrategier vilka innehållit avgörande prioriteringar i sina offentliga satsningar. Danmark och Finland har till exempel genomfört flera nationella innovationsstrategiprocesser de senaste åren. Detta har lett till mer koordinerade innovationssystem och tydligare målsättningar.

På EU-nivå koordineras infrastruktur för forskning och innovation genom exempelvis ESFRI (European Strategy Forum for Research Infrastructures), en plattform som utnyttjas mer av andra EU-länder än av Sverige.

Israel, som i relativa termer satsar mest i världen på FoU (4,7 procent av BNP) har, precis som flera andra ekonomier av ungefär samma storlek som Sverige, ett prioriteringsråd för forskning och innovation. I Israels innovationssystem uppmärksammas ofta det sedan början av 1990-talet statligt stödda och välfungerande inkubatorsystemet som nått goda resultat.

Många länder arbetar systematiskt med innovation (IVA 2010c). Några exempel är:

- Formell koordineringsenhet mellan ministrar och departement (till exempel Finland, Holland, Schweiz, Israel, Sydkorea och Taiwan).
- Forsknings- och innovationsråd med statsministern som ordförande (till exempel Finland, Holland, Sydkorea och Taiwan).
- Nationella forsknings- och innovationsplaner utförs med bestämda intervaller.
- Planer och satsningar på infrastruktur koordineras officiellt med grannländer och associerade länder.
- Frekvent oberoende utländsk utvärdering av forsknings- och innovationssystem (utöver universitetsutvärderingar).
- Utvecklingsinstitut med tydlig uppgift att främja innovation (till exempel TNO, VTT, ITRI).

Innovation högt uppe på den politiska agendan

En kraftigt förbättrad innovationsmiljö står också högt på den politiska agendan både på EU-nivå och i de enskilda medlemsländerna. Samma sak gäller i USA och Kina; USAs president Barack Obama framhöll i sitt ”State of the Union-tal” våren 2011 att en ökad satsning på innovation är avgörande för samhällsutvecklingen. Kinas president Hu Jintao har i anföranden helt koncentrerat sig på nödvändigheten av en förstärkt innovationskraft.

Även OECD pekar på betydelsen av innovationer. I ”The OECD Innovation Strategy” från maj 2010 (OECD 2010a), beskrivs ett fempunktsprogram för att utveckla ett innovativt samhälle. I ett sådant ges, enligt OECD, individen styrka och goda möjligheter att agera, samhällets regelverk är enkla och förutsägbara, de stora utmaningarna tacklas och landet har ett aktivt politiskt ledarskap på högsta nivå.

Våren 2010 presenterade EU-kommissionen ett förslag till en ny strategi för Europa, ”Europe 2020”. Strategin innehåller sju så kallade ”flaggskepp”, varav flera är av betydelse för innovationspolitiken, främst ”Innovation Union”. Andra viktiga områden är ”Digital Agenda”, industripolitik, program för kompetensutveckling samt stimulansåtgärder riktade till den yngre generationen.

Alla dessa EU-program kommer att ha betydelse för Sverige. EU sätter upp ett ramverk, men finansierar också väsentliga delar av forskning och annan innovativ verksamhet. Även EUS sociala fonder kommer i framtiden att ha fokus på innovation. EU har också startat en process för att mäta och utvärdera varje medlemslands styrkor och svagheter inom innovationsområdet.

Förmågan att mobilisera och agera snabbt är avgörande för ett lands förmåga till förändring. I många länder har man inte utredningar av typen ”statens offentliga utredningar”, utan använder sig av ”counselling” (rådslag). Experter sammankallas och kommer endast efter några månader med förslag.

Förslag för innovation

*Detta är Innovation för tillväxts vision:
Skapa Sveriges framtida välstånd med
kunskapsintensiva företag och arbeten.
Ständig förnyelse och innovation gör
Sverige till världens mest attraktiva land
att bo och verka i.*

Vad krävs för att uppnå visionen? Vi menar att arbetet bör utgå från ett antal övergripande områden:

- Visa ett engagerat, starkt och tydligt politiskt ledarskap för innovation och tillväxt.
- Driv en blocköverskridande innovationspolitik med förankring i alla departement.
- Skapa en kultur med värderingar som stimulerar förnyelse och risktagande.
- Stärk incitament för innovation i befintligt näringsliv och i offentliga organisationer, men också för individen.
- Skapa de bästa långsiktiga förutsättningarna och spelreglerna för företagande, entreprenörskap och tillväxt i såväl stora som små, nya som gamla, företag.
- Stärk produktivitet och internationell konkurrenskraft genom att öka kunskapsinnehållet i varor och tjänster.
- Se affärsmöjligheterna i de globala utmaningarna.

Detta har varit utgångspunkterna för arbetsgrupperna samt idé- och analysgrupperna. Arbetsgruppernas uppgift har varit att lägga fram ett antal konkreta förslag som styrgruppen löpande beslutat om under projektets gång. Syftet med idé- och analysgrupper har varit att belysa olika områden av vikt för innovation. Underlaget har främst använts internt i

projektet, och gruppernas medlemmar står själva för innehållet. I de följande avsnitten presenteras helt kort resultatet av gruppernas arbete.

Arbetsgruppernas förslag är inte heltäckande. Viktiga och breda områden som inte behandlats av *Innovation för tillväxt* är till exempel infrastruktur, arbetsmarknadens spelregler samt alla aspekter kring regelverk för företagande. Dessa områden är synnerligen viktiga att belysa ur ett lands tillväxtperspektiv. Styrgruppen har dock gjort bedömningen att *Innovation för tillväxt* saknar möjligheter att bidra på ett meningsfullt sätt i detta arbete.

Förslagen som presenteras har prioriterats eftersom vi bedömer att de är både viktiga och möjliga att genomföra idag och i de flesta fall inom nuvarande system. Många har presenterats och diskuterats under projektets gång. Vissa håller redan på att genomföras av det politiska systemet och myndigheter, bland annat av VINNOVA och Tillväxtverket.

Goda generella förutsättningar för företagande är basen för ett gott innovationsklimat. Men det behövs också specifika åtgärder. Våra förslag är en blandning av breda insatser och riktade åtgärder. Tanken är att presentera idéer till innovation som kan vara en grund för politiskt genomförande. *Innovation för tillväxt* kommer också att presentera ett Innovationspolitiskt ramverk för att ytterligare stödja utveckling

och genomförande av en nationell innovationsstrategi för Sverige.

Många av förslagen kan genomföras genom omfördelning av befintliga resurser, till exempel förkommersiell upphandling inom den offentliga sektorn, informationsinsatser för att underlätta studenter val av framtida utbildning, eller förslagen som ska leda till en effektivare statlig förvaltning. Andra förslag behöver nya medel. Enligt förslaget om en ny typ av venture capital-fonder satsar staten 5 miljarder kronor förutsatt att privata investerare satsar lika mycket. Kostnader för förslagen för att stimulera FoU-satsningar i små och medelstora företag beräknas (för skattavräkningen för privatpersoner och företag) till 2,6 miljarder kronor årligen på kort sikt, och till 1,5 miljarder årligen på längre sikt.

Ambitionen är att förslagen inte ska öka på regleringsbördan, den bör istället minskas framöver. Förslagen bör implementeras på ett sådant sätt att man inte bara adderar nya lösningar, utan att ersätta gamla.

Innovationsfrågor hanteras i flera fora. Sommaren 2011 presenterades regeringens Framtidskommission där Alliansens partiledare och fristående experter ingår. Arbetet ska ledas av statsministern och avslutas senast den 1 mars 2013. Sedan tidigare finns också Forskningsberedningen, ett rådgivande organ till re-

geringen i forskningsfrågor och består av företrädare från olika delar av forskarvärlden och näringslivet. Företagsskatteutredningen har påbörjat sitt arbete som ska vara avslutat 2013.

Att utveckla ett innovativt Sverige är ett långsiktigt arbete. Åtgärder bör efter införandet löpande utvärderas och vid behov uppdateras eller avslutas. Därför föreslår vi att ett oberoende Innovationspolitiskt råd inrättas, i analogi med det Finanspolitiska rådet. Det Innovationspolitiska rådet bör huvudsakligen göra en årlig översyn av att innovationspolitiska mål uppnås. Ett sådant råd kan vara en hörnsten för att förverkliga en nationell innovationspolitisk strategi. Det svenska innovationssystemet bör även utvärderas i ett internationellt perspektiv. Regeringen har också tagit beslut om en OECD-utvärdering som ska vara klar i juni 2012.

Våra förslag fokuserar på olika delar av innovationssystemet. Områdena som behandlas är:

- Universitet och högskola
- Kompetensförsörjning
- Skatter
- Kunskap, kapital och kontakter för företag
- Statlig förvaltning och övrig offentlig sektor
- Prioritering av statliga insatser
- Regionerna

Förslagen redovisas här i förkortad form. Många detaljförslag från arbetsgrupperna finns därför inte med. Alla förslagen finns dock redovisade i detalj i separata publikationer från varje arbetsgrupp inom **Innovation för tillväxt** (<http://www.iva.se/Publikationer/Innovation-for-tillvaxt/>).

Förslag: Universitet och högskola

Det saknas idag en gemensam vision för universitetens och högskolornas roll i det svenska innovationssystemet. Detsamma gäller industriforskningsinstitutet. En sådan vision är en viktig del av en innovationsstrategi för Sverige. Tydliga kriterier för hur statliga innovationsmedel ska allokteras inom universitets- och högskolesystemet och till instituten bör vara en annan viktig del av strategin.

Universitet, högskolor förser genom utbildning Sverige med kompetenta individer. Universiteten fyller en viktig samhällsfunktion genom att förmedla kunskap och vidmakthålla demokratiska värden och verka som långsiktig kulturbärare. Lärosätena är också en självklar samverkans- och samarbetspartner i flera stadier av innovationsprocessen. Även om forskning i många fall är grunden till innovationer, är universitetens och högskolornas huvudsakliga roll inte att kommersialisera upptäckter. Istället är det universiteten i egenskap av en effektiv samarbetspartner i kunskapstriangeln – utbildning, forskning och innovation – som kan bidra till ett framtida innovationskompetent ekosystem.

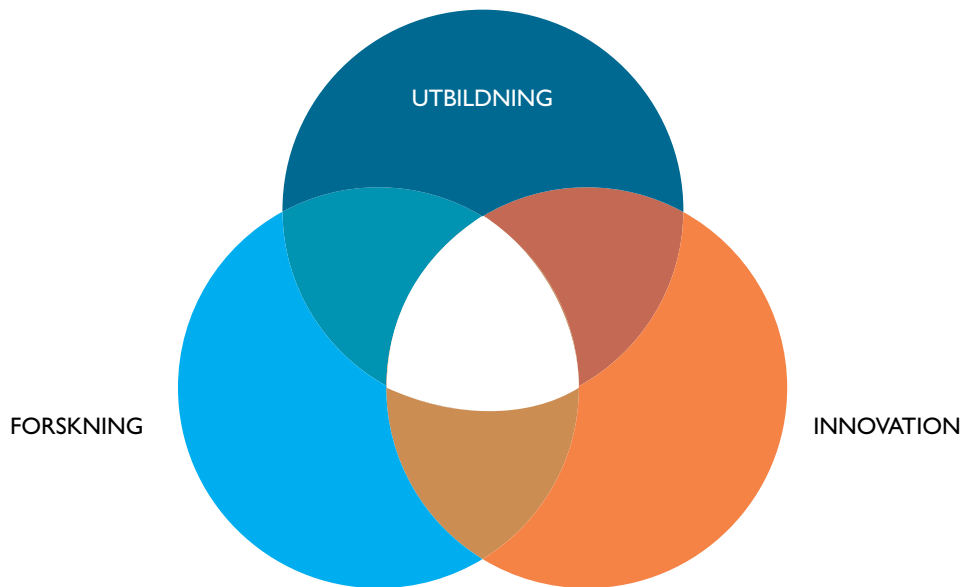
Samarbete och samverkan kan ske i olika former och sammanhang:

- Mellan universitet och andra aktörer som företag, olika verksamheter inom den offentliga sektorn eller med utländska experter.
- Samverkan mellan universitet och industriforskningsinstitut
- I samband med svenska studenters och forskares utlandsvistelser; i kombinationstjänster mellan universitet och näringsliv exempelvis för doktorander.
- Genom att flera aktörer gemensamt använder dyr utrustning och databaser.

Genom autonomireformen (Proposition 2009/10:149) har universitet och högskolor fått frihet att profilera sin forskning och utbildning. Friheten omfattar dock inte deras innovationsprocesser fullt ut. Hinder i form av regelsystem och revisionsbestämmelser begränsar möjligheterna att fullt ut ta ansvar för innovation och samverkan med näringsliv och andra samhällsaktörer.

Nedan lämnar vi förslag för att stärka incitamenten för Sveriges universitet och högskolor att professionalisera sina innovationssystem och öka samverkan med andra aktörer.

Universiteten kan i egenskap av en effektiv samarbetspartner i kunskapstriangeln bidra till ett framtida innovationskompetent ekosystem

Stimulera till en fullt utbyggd kunskapstriangel (samverkan mellan utbildning, forskning och innovation).

- Inför ett fördelningssystem för basanslagen som ger incitament till utveckling och profilering av alla delarna i kunskapstriangeln.
- Öka flexibiliteten i användningen av universitets och högskolors statliga anslag genom att lärosätena får hela sin medelstildelning som en samlad resurs för utbildning, forskning och innovation.

Ge universiteten möjlighet att helt äga och utveckla sina innovationsprocesser. Ett universitet måste ha möjlighet att profilera sitt innovationssystem utifrån akademisk profil, regional samverkan och näringslivssamarbeten.

- Förenkla Högskoleförordningen och undanröj regelsystem och andra hinder så att universiteten på ett effektivt sätt kan utveckla sina holdingbolag.
- Utveckla institutens samverkan med universiteten. För nya behov och sektorer ska universiteten kunna upprätta interna institut.

Låt lärosätena konkurrera om medel för samverkan.

- Satsa på utmaningsdrivna strategiska samverkansprogram mellan SME och stora företag, offentliga verksamheter, universitet och högskolor samt forskningsinstitut för ökat nyttiggörande av forskningsinvesteringar. Programmen ska komplettera och samspela med SFO-satsningarna (strategiska forskningsområden) genom behovsdrivna prioriteringar som genererar ökad innovationskraft via SFO-satsningarna.
- Inrätta ett karriärsystem för industriella postdocs vid små och medelstora företag.

Förslag: Kompetensförsörjning

I många sektorer och branscher i svenskt näringsliv ökar bristen på rätt kompetens. Ur ett innovationsperspektiv är detta allvarligt. För att ta tillvara, vidareutveckla och effektivt kommersialisera innovationer krävs medarbetare med rätt kompetens.

Vi föreslår åtgärder inom två områden för att förstärka kompetensförsörjningen till privata och offentliga aktörer:

- Effektivare matchning på arbetsmarknaden
- Ett tydligare investeringsperspektiv på utbildning

Effektivare matchning och validering

Matchningen på den svenska arbetsmarknaden fungerar inte tillräckligt bra. Det råder brist på arbetskraft med den kompetens som efterfrågas. Vi menar därför att individerna måste få ökade möjligheter att själva ta ansvar för sin kompetensutveckling och sitt livslånga lärande.

Idag utnyttjas inte kompetensen fullt ut hos individer som gjort en yrkeskarriär utan formell utbildning. Samma sak gäller den stora grupp invandrare i Sverige som har en lång yrkeserfarenhet och akademisk utbildning. Bristande validering är ett problem för exempelvis industriarbetare som vill eller tvingas byta bransch på grund av omställning. För de flesta invandrare med lång yrkeserfarenhet får bristen på effektiv validering ännu större konsekvenser. För att förbättra situationen behöver valideringen av yrkeskompetens förbättras.

Förslag:

- Inför en form av kompetenskonton så att individer genom sparande kan ta ökat ansvar för sin kompetensutveckling och sitt livslånga lärande. Finansiella förutsättningar bör skapas genom skatteregler och branschspecifika överenskommelser.

- Inrätta ett mer förutsägbart och rättssäkert nationellt system för validering av yrkeskompetens och utbildningar.

Ett tydligare investeringsperspektiv på utbildning

Utbildning ses idag i alltför liten utsträckning som en investering. Konsekvensen blir att möjligheterna till arbete och nivån på livslönen – det vill säga avkastningen på investeringen i utbildning – spelar liten roll för både för individens val av utbildning och för utbudet av utbildningar.

Vi menar att system och incitament bör förändras på ett sådant sätt att investeringsperspektivet på utbildning blir tydligare. En möjlighet är att individen genom ”studiecheckar” får ”köpa” utbildning. Systemet kan finansieras genom att en del av anslaget till universitet och högskolor förs över till studiemedelssystemet. Vi föreslår att detta område bör utredas närmare. En annan möjlighet är att införa ett system likt det norska där studieskulden utifrån vissa kriterier avskrivs när studenten tagit examen.

Informationen till blivande studenter och deras lärare om utbildningarnas innehåll, kvalitet, möjliga yrkesvägar och vad yrkena innebär måste förbättras. Detsamma gäller informationen om efterfrågan och förväntad lön inom olika yrken. Vi menar att det krävs ett oberoende utvärderingsorgan för att sammanställa och säkerställa kvaliteten i informationen. Formerna för ett sådant utvärderingsorgan och dess verksamhet bör utredas.

En aktiv samverkan mellan arbetsgivare och utbildningsanordnare är avgörande för att få en verklig koppling mellan studier och arbetsliv. Universitet och högskolor måste också få bättre och tydligare incitament för att profilera sitt utbildningsutbud så att efterfrågan på arbetsmarknaden kan mötas.

Läs mer om förslagen i **Kompetensförsörjning för innovation (IVA 2011e)**.

Förslag: Skatter och innovation

Skatter som stimulerar innovation

Skattesystemets utformning har generellt en viktig roll för innovation. För nyskapandet inom ett innovationsföretag krävs två grundläggande förutsättningar: risktagande från kompetenta individer, och långsiktig tillgång till egna resurser, det vill säga en tillräcklig soliditet. Skattesystemet bör, ur ett innovationspolitiskt perspektiv, därför utformas så att det tar hänsyn till att det krävs resurser både i form av både kapital och investerad tid från nyckelpersoner.

Några skatter som därför påverkar innovativa företag är kapitalinkomstskatten, bolagsskatten, skatten på långa och korta innehav, skattevillkoren för nyckelpersoner samt beskattning av immateriella tillgångar.

Globaliseringen och det faktum att länders ekonomier blir mer och mer ömsesidigt beroende, ökar vikten av att löpande följa och utvärdera Sveriges skattesystem mot exempelvis andra EU- och OECD-länder.

Tre specifika förslag till förändrade skatter

Vi lämnar tre specifika förslag på konkreta förändringar av skattesystemet och regeltillämpningen, baserat på arbetet i tre arbetsgrupper.

Innovationsföretaget behöver i de flesta fall kapitaltillskott. Affärsänglar, tillsammans med "family and friends", står redan idag för en stor del av de samlade investeringarna i innovativa tillväxtföretag i tidiga skeden. För att stärka företagets konkurrenskraft behöver vi öka tillgången till riskkapital i tidiga skeden i form av "kompetent kapital", det vill säga investerare som bidrar med såväl finansiella medel som kompetens. Vi menar också att investerare och företag ska stimuleras att bidra till ökade FoU-

satsningar genom skatteincitament. Därför föreslår vi:

- Nya avdragsmöjligheter, såsom riskkapitalavdrag samt FoU-avdrag (s. 31–32).
- Regelförändringar, så att den som utöver kapital investerar tid, och därmed kompetens, i ett företag, inte missgynnas (s. 31).

Expertskatten innebär att utländska experter, nyckelpersoner och forskare kan få 25 procent av sina inkomster undantagna från skatt och sociala avgifter i upp till tre år. Men det finns svagheter i både konstruktion och tillämpning av den svenska expertskatten. Därför föreslår vi:

- Förenklingar av rådande system som i fallet med expertskatten (s. 33).

Flera av dessa förslag adresseras av företagsskatteutredningen, vars arbete ska vara avslutat 2013.

Förslag: Företag ska växa med kapital, kunskap och kontakter

Innovativa företag, med förmågan att omsätta kunskap till nya varor och tjänster så att de innebär nya värden, det vill säga efterfrågas på marknaden eller inom den offentliga sektorn, är en nyckel till tillväxt och ökat välstånd. Detta förutsätter att de nya varorna och tjänsterna har ett stort kunskapsinnehåll. En stor andel måste också kunna exporteras. Detta är utgångspunkten för *Innovation för tillväxt*.

Projektets arbetsgrupper har arbetat inom en rad olika områden. Vi menar att åtgärder inom dessa på olika sätt bidrar till att stimulera innovation i företag. Innovativa företag växer snabbare i omsättning och antal sysselsatta, lönsamhetsutvecklingen är bättre, internationella samarbeten mer omfattande och framgångarna på exportmarknader större.

I de följande avsnitten tar vi upp förslag till åtgärder som både ska underlätta för svenska storföretag att utvecklas och stärka SMES konkurrenskraft genom att:

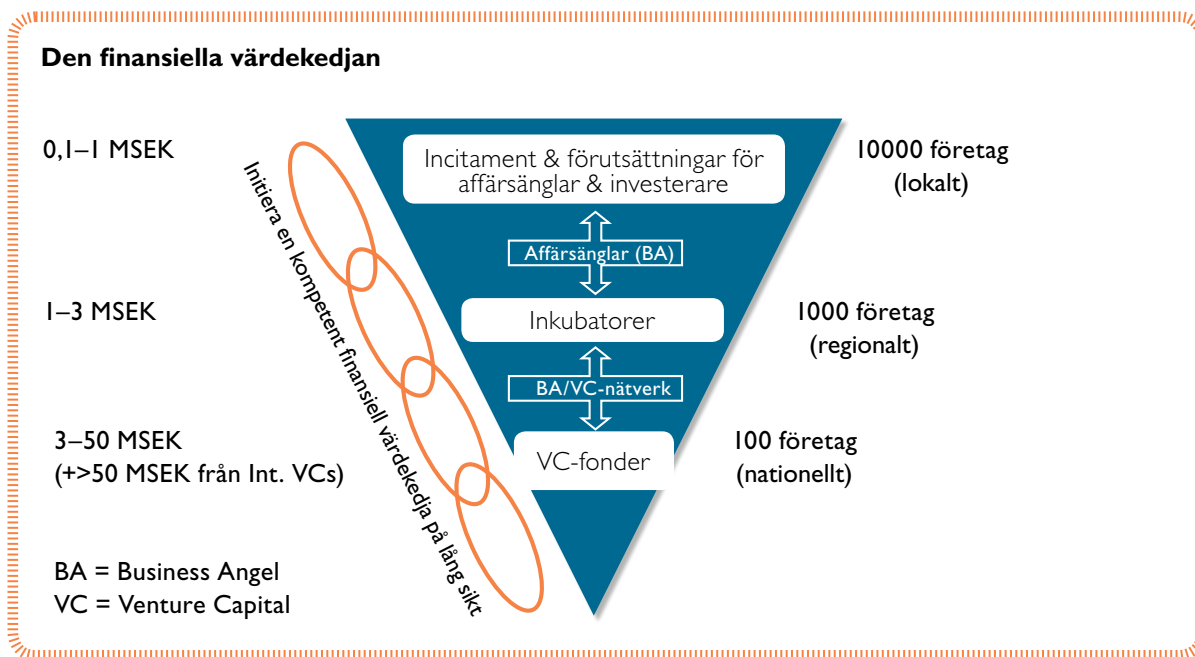
- Öka tillgången till riskkapital i tidiga skeden i form av "kompetent kapital", det vill säga investerare som bidrar med såväl finansiella medel som erfarenheter, kunskaper, råd, ledarskap, nätverk och coachning.
- Stimulera forskning och utveckling i främst små och medelstora företag.

- Öka innovationsupphandling hos stat, landsting och kommuner på ett sätt som gynnar små och medelstora företag.
- Effektivisera stödet till små och medelstora företags internationalisering.
- Underlätta för företag att anställa utländska experter och forskare.
- Säkerställa system för att skydda immateriella rättigheter.
- Stärka medvetenheten om betydelsen av design,
- Stimulera till satsningar på ledarskap för innovation.

Behov av en kompetent finansiell värdekedja

Sverige behöver fler innovativa företag som växer och därmed bidrar till fler jobb. För detta krävs kapitaltillskott i företagets alla tillväxtfaser. I de tidiga skedena är utmaningarna speciella. Det mest gynnsamma är därför att investerare i tidiga skeden bidrar med så kallat kompetent kapital, det vill säga såväl finansiella medel som erfarenheter, kunskaper, rådgivning, ledarskap, nätverk och coachning.

Vi föreslår att aktörerna i alla delar av den finansiella värdekedjan stimuleras genom:

För att möta behoven i företagets olika tillväxtfaser krävs en fungerande "kompetent finansiell värdekedja". Våra förslag innebär att staten genomför bestående förbättringar av incitament och förutsättningar för affärsänglar och investerare samtidigt som statens insatser vad gäller inkubatorer och VC-fonder är temporära.

- Skattestimulans till affärsänglar som verkar i företagets allra tidigaste skeden.
- Ett regionalt förankrat inkubatorsystem.
- En ny typ av venture capital-fonder för kapitalbehov i stadiet därefter.

Dessa förslag utvecklas nedan.

Affärsänglar, tillsammans med "family and friends", står redan idag för en stor del av de samlade investeringarna i innovativa tillväxtföretag i tidiga skeden. Den samlade volymen behöver dock bli större. Vi föreslår därför:

- Ett riskkapitalavdrag som möjliggör ett ordentligt investeringsutrymme.
- Ett riskkapitalkonto (likt dagens skogskonton) som ger möjlighet att skjuta upp beskattningen av kapitalvinst för privatpersoner.
- Förändring av reglerna så att en affärsängel som investerar och samtidigt engagerar sig i ett företag inte beskattas högre än den som är passiv investerare.

Statens insatser för riskkapitalförsörjningen till små och medelstora företag i tidiga skeden av deras utveckling är nödvändiga eftersom rena marknadslösningar sällan fungerar. De är också nöd-

vändiga för att hjälpa utvecklingsföretag i vissa delar av konjunkturcykeln. Men statens insatser är för splittrade idag. Staten bör därför koncentrera sitt engagemang till två områden:

- Ge stöd till ett regionalt inkubatorsystem som är väl förankrat i det regionala och lokala näringslivet, har en tillräcklig storlek för att attrahera privat kapital samt en kompetent ledning och kvalificerade coacher. Till inkubatorsystemen knyts investeringsfonder där staten engagerar sig efter samma principer som i de venture capital-fonder vi föreslår nedan.

- Engagera sig i venture capital-fonder genom att matcha privat och institutionellt kapital för att säkerställa kapitaltillgången i dessa. Ansvar och förvaltningen av fonderna ligger hos managementteamet som initierar fonden genom att föreslå dess inriktning. Fonderna drivs och förvaltas på kommersiella grunder. För att få medel måste teamet först få bindande löften från minst tre placerare att investera i fonden. Först därefter engagerar sig staten genom att gå in med en lika stor summa i fonden.

Läs mer om förslagen i **Tillväxtföretag behöver mer kompetent kapital i tidiga skeden.** (IVA 2010f).

Stimulera forskning och utveckling i små och medelstora företag

Sverige ligger i internationell topp när det gäller företagens samlade investeringar i FoU som andel av BNP. Endast 18 procent av företagsinvesteringarna görs emellertid i små och medelstora företag (SME). Brist på tid och finansiering är de två största hindren för investeringar i FoU. Dessutom har få SME ett nära samarbete med forskningsinstitut, universitet och högskolor (Edling m fl 2007).

Det finns därför ett tydligt behov av att ge SME ytterligare incitament att klättra i innovationspyramiden. Vi föreslår att detta sker med hjälp av:

- Innovationscheckar
- FoU-avdrag
- Förkommersiell offentlig innovationsupphandling

Innovationschecken innebär ett ekonomiskt bidrag till ett företag för att köpa FoU-tjänster av externa utförare som exempelvis forskningsinstitut och högskolor. Systemet har många motsvarigheter i Europa är också på väg att införas i Sverige med VINNOVA som ansvarig myndighet.

Förslag:

- Inför en innovationscheck till företag för köp av FoU-tjänster hos universitet, högskolor och forskningsinstitut. Den ska kunna ställas ut på

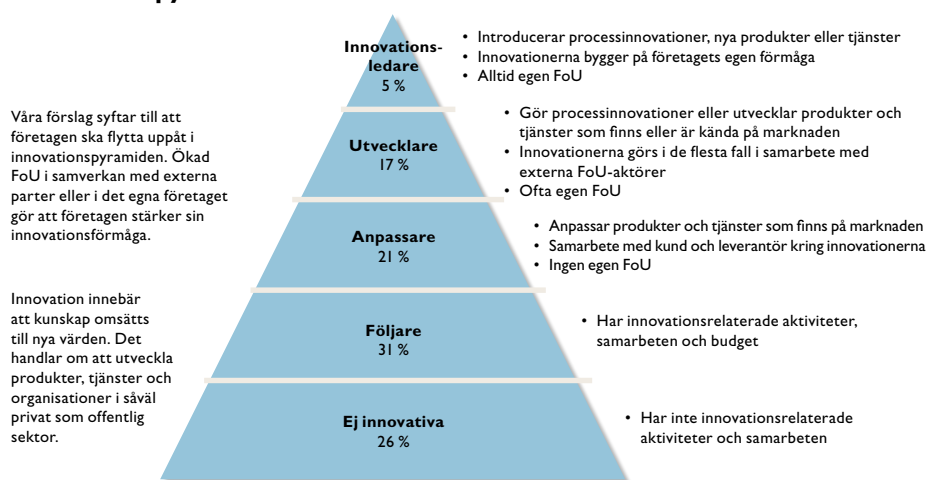
minst två nivåer, en lägre och en högre. Beloppen måste prövas för att skapa tillräckliga incitament för ett fruktbart innovationssamarbete. På den högre nivån krävs femtioprocentig motfinansiering. Reglerna ska vara så enkla att företaget på förhand har god chans att veta om det aktuella projektet uppfyller villkoren för checken. Handläggningen ska vara enkel och gå snabbt; svaret ska lämnas inom någon vecka.

Innovationscoacher är ytterligare ett förslag som vi menar är en nödvändig förutsättning för att innovationscheckarna ska få full effekt. Coachernas uppgift är att utifrån företagets intressen vara en brygga mellan företaget och akademiska FoU-utförare.

Innovationsföretaget behöver i de flesta fall kapitaltillskott. Vi menar att investerare och företag ska stimuleras att bidra till ökade FoU-satsningar genom skatteincitament:

- Privatpersoner får 30 procents skatteavräkning för kapitaltillskott i innovationsföretag som uppfyller vissa kriterier. Företag och juridiska personer får rätt till fullt avdrag.
- Företag får möjlighet att minska sina FoU-kostnader direkt genom skatteavräkning. Motsvarande system finns i Norge ("Skattefunn") och ett flertal andra OECD-länder.

Innovationspyramiden

Anm.: Procentsatserna är hämtade från en analys av holländska SMF. En motsvarande analys har inte gjorts i Sverige. Det finns dock skäl att anta att Sverige har en något större andel innovationsledare och utvecklare, eftersom andelen innovativa företag är större än i Nederländerna.

Läs mer om förslagen i Tillväxt och fler jobb genom satsningar på FoU i små och medelstora företag. (IVA 2010g).

Öka innovationsupphandlingarna hos stat, landsting och kommuner

Endast en liten del av de 450–600 miljarder kronor som stat, landsting och kommuner i Sverige upphandlar för varje år går till innovationsupphandlingar. Vi menar att det finns flera åtgärder som kan ändra situationen. En sådan är införandet av en förkommersiell upphandling, en för Sverige ny typ av offentlig innovationsupphandling och som även föreslogs av Innovationsupphandlingsutredningen i augusti 2010. Dess internationella förebild är Small Business Innovation Research (SBIR)-upphandling som tillämpas i bland annat Storbritannien och Nederländerna och visat sig att i synnerhet gynna små och medelstora företag.

➔ Vi föreslår en ny typ av offentlig innovationsupphandling, så kallad förkommersiell upphandling. En sådan innebär en strukturerad process som utgår från ett behov men inte definierar lösningen som sådan. Utgångspunkten är att en aktör inom den offentliga sektorn identifierar behovet av en ny produkt eller tjänst. Företag får sedan presentera idéer varefter en konceptlösning upphandlas.

Effektivare stöd till små och medelstora företags internationalisering

Stora svenska företag är redan globala. Många innovativa växande företag är på väg dit. Åtgärder inom flera områden kan bidra till små och medelstora företags internationalisering.

Vi menar därför att det krävs nya initiativ, ökad samordning och samarbete mellan de statliga aktörer som har till uppgift att stimulera export och internationalisering. Vi menar också att det är nödvändigt att ge företag med exportpotential och nya verktyg för sin internationalisering.

Trots att Sverige är en framträdande forskningsnation står vi – inte minst på grund av vår storlek – endast för ungefär en procent av all forskning som bedrivs i världen. Det betyder att 99 procent av forskningen sker utanför Sverige. Vi behöver därför, oftast på plats, följa vad som händer och utveckla regionala nätverk. Ett arbete som sedan underlättar för mindre och medelstora företag att komma ut på internationella marknader.

Förkommersiell upphandling i andra länder

USA, Storbritannien och Holland tillämpar förkommersiell upphandling under rubriken "Small Business Innovation & Research grants" (SBIR/SBRI). The British Office of Government Commerce är en förebild när det gäller metodstöd för innovationsupphandlingar.

Vi menar att det också är nödvändigt att säkerställa en uthållig svensk utlandsrepresentation på prioriterade tillväxtmarknader. Ett centralt inslag i en sådan strategi bör vara "House of Sweden-modellen" där utlandsmyndigheter verkar under samma tak, något som bland annat tillämpas i Washington.

Underlätta anställning av utländska experter och forskare

År 2001 infördes en möjlighet till skatteavdrag, en så kallad expertskatt. Huvudsyftet var att stärka Sveriges internationella konkurrenskraft samt skapa incitament för företag att behålla koncernledande funktioner i Sverige. Skatten innebär att utländska experter, nyckelpersoner och forskare kan få 25 procent av sina inkomster undantagna från skatt och sociala avgifter i upp till tre år.

I vårt förslag från våren 2010 lyfte vi fram att erfarenheterna visar att det finns svagheter i både konstruktion och tillämpning av den svenska expertskatten. Oförutsägbarheten om tillämpningen är stor. Den är inte heller tillräckligt känd. Därmed fyller den inte sin funktion att underlätta rekrytering av utländska experter fullt ut. Speciellt allvarligt är detta för små- och medelstora företag, som har mindre möjligheter än stora att köpa den specialishjälp som ofta behövs vid en rekrytering.

Vi föreslog en nedre inkomstgräns på 60 000 kronor som ett baskriterium. Regeringen föreslog i vårproposition 2011 ett sådant system men med en något högre inkomstgräns (två prisbasbelopp, 85 600 kronor år 2011) för nyckelpersoner som därmed ska vara berättigade till expertskatt. Argumentet är just att öka förutsebarheten och underlätta tillämpningen.

Vårt förslag innebär också att vi vill ge Forskar-

Läs mer om förslagen i Sverige behöver fler offentliga innovationsupphandlingar (IVA 2010e).

Läs mer om förslagen i Internationalisering av små och medelstora företag (IVA 2011d).

Läs mer om förslagen i Konkurrenskraftig skatt för utländska experter (IVA 2010b).

Immateriellrättens olika delar

Genom en tidsbegränsad ensamrätt kan innovatören hindra andra från att utnyttja uppfinningen eller verket kommersiellt i form av *patent*, *mönster* (design) eller *upphovsrätt*. Till immateriellrätten hör också reglerna om känneteckensskydd som ger näringslivets aktörer möjlighet att skydda företagsnamn (*firmor*) och att exklusivt använda sig av *varumärken* som kommersiellt betydelsefulla individualiseringsmedel för varor eller tjänster.

skattenämnden i uppdrag att aktivt informera om skatten. Idag finns en bra hemsida men inte tillräckliga resurser för att marknadsföra och informera om denna.

Säkerställ system för att skydda immateriella rättigheter

Immateriella rättigheter kan ses som en överenskommelse mellan samhället och personerna bakom en patenterbar innovation. Ett starkt och väl utformat skydd är därför viktigt för svenska företags innovations- och konkurrenskraft. Här måste staten även ha ett internationellt engagemang.

För att ett företag ska kunna göra medvetna val kring frågor som rör patent- och andra immateriellrättsfrågor krävs tillräcklig information och kunskap. Detta gäller inte bara om traditionellt användande av immateriella skyddsformer, utan även information om att arbeta med affärshemligheter (Open Source, Creative Commons och Open Innovation) eller om konsekvenserna av att inte skydda sig alls.

Det finns ett behov av ökad kunskap hos företagen om möjligheterna att skydda sina nyskapande produkter. Inte minst gäller detta mindre företag. Inom den akademiska världen behövs bättre kunskap om hur forskaren själv eller i samverkan med näringslivet och andra aktörer med hjälp av immateriella rättigheter kan skydda och dra nytta av forskningsresultat.

Många länder ser idag över stimulansåtgärder genom att minska beskattningen av patenträttigheter genom så kallade ”patent boxes”. I England presenterades i mars 2011 ett förslag som innebär att inkomster av denna typ beskattas till endast tio procent. I Belgien, Holland, Luxemburg

Internationella satsningar på design

- Finland: Aaltouniversitet, som skapades i Helsingfors i januari 2010, och som stärker Finlands goda designtraditioner genom att slå samman tre ledande universitet för ekonomi, teknik och konst/design.
- Norge: Stor statlig satsning på marknadsföring av design i Europa med en väl tilltagen budget. Frågan står högt upp på näringsministerns agenda.
- Danmark: Tredje designpolicyn på 10 år. Statliga medel för att driva frågan inom en rad olika områden. Frågan står högt upp på näringsministerns agenda.
- Korea: Sedan många år stora statliga satsningar väl tilltagen budget. Seoul, World Design Capital 2010, vilket också innebar många publika projekt och satsningar.
- EU-kommissionen arbetar med att föra in designbegreppet i Innovation union-arbetet.
- OECD: Som en fortsättning på arbetet med manualer kring design från 1962 och 1992 planeras en ny manual 2011.

finns sådana system sedan 2007 och i Spanien sedan 2008. Sverige bör noga följa denna utveckling och överväga att införa liknande system i Sverige.

VINNOVA och PRV har ett regeringsuppdrag att genomföra en kartläggning och analys av det offentliga stödsystemet för skydd och hantering av företags immateriella tillgångar. Analysen ska särskilt beakta hur systemet motsvarar de små- och medelstora företagens behov. Uppdraget ska vara klart 31 oktober 2011.

Stärk medvetenheten om design

Design är många gånger en avgörande faktor för många innovativa varors och tjänsters attraktionskraft på marknaden. Design märks i varornas och tjänsternas utformning. Bra design är resultatet av en tydlig arbetsprocess – en designmetod – som sätter kunden/människan och hennes behov i centrum.

I Sverige varierar kunskapen och kändedomen om design. Ett antal företag och organisationer arbetar medveten och avancerat. De har egen kompetens och/eller är kvalificerade beställare av designtjänster. Samtidigt känner en stor grupp företag inte alls till design eller arbetar med frå-

gorna på ett osystematiskt sätt. I en internationell jämförelse ligger dock Sverige bra till när det gäller systematisk användning av design.

En större designmedvetenhet hos svenska företag bidrar till en ökad innovationskraft. Utmaningen är att få företag att ta steg uppåt i ”designtrappan”, på motsvarande sätt som vi med våra förslag vill få små och medelstora företag att klättra uppåt i innovationspyramiden (sidan 32). Detta kräver ekonomiskt stöd och rådgivning kring designprojekt. I arbetet med utformningen av sådana åtgärder kan våra förslag till innovationscheckar och innovationscoacher tjäna som inspiration.

Vi menar också att det finns ett ökat behov av kunskaps- och erfarenhetsutbyte kring design. När det gäller offentlig innovationsupphandling föreslår vi en nationell delegation för kunskaps- och erfarenhetsutbyte. Vi menar att motsvarande initiativ behövs inom designområdet där både aktörer inom privat och offentlig sektor deltar.

Satsa på ledarskap för innovation

Innovation är i stor utsträckning en ledarskapsfråga. Genom ett framgångsrikt ledarskap skapas nya och bättre möjligheter att skapa och exploatera alla sorters innovationer.

Inom ramen *Innovation för tillväxt* har frågan om ledarskapet i små och medelstora företag aktualiserats i olika sammanhang. Ett bristande ledarskap har av många setts som en viktig förklaring till låg tillväxt och dålig utvecklingsförmåga. Genom att sätta fokus på och utveckla ledarskapskompetensen i SME, utifrån både praktisk och teoretisk kunskap, skapas bättre förutsättningar för utvecklingen av dessa.

Inom *Innovation för tillväxt* har olika konkreta förslag till program för ledarskapsutveckling diskuterats i offentliga seminarier.

Förslag: En innovationsinriktad statlig förvaltning och offentlig sektor

Styrning för förändring av den statliga förvaltningen

Den statliga förvaltningen är en del av innovationssystemet. En stor del av det institutionella ramverket, exempelvis lagar och regler, uttolkas och upprätthålls av myndigheter. Många av aktiviteterna påverkar direkt förutsättningarna för innovation.

Regeringens styrning har under de senaste åren gått i riktning mot mindre detaljstyrning. Men fortfarande är rollfördelningen otydlig och styrningen i vissa fall alltför detaljerad. Dialogen mellan myndigheter och Regeringskansliet är inte tillräcklig. Den finansiella styrningen innebär också begränsningar. Vi föreslår därför:

- En flexiblare struktur genom att tilldelningen av anslag över tid anpassas till myndighetens uppdrag.
- Inrättande av en senior och samordnande roll på respektive departement, med ansvar för myndighetsstyrning och -kontakter.

Förändringsarbetet i den statliga förvaltningen ska i huvudsak bedrivas av myndigheten själv, givetvis med stöd av Regeringskansliet. Samtidigt har ofta generaldirektören och myndighetens ledning svaga incitament till radikala förbättringar. Vi föreslår därför:

- Tydligare förväntningar om förändringsarbete och tillhörande kompetenskrav vid tillsättande av generaldirektörer. Samtidigt bör ett resultatkontrakt upprättas som beskriver förväntade förändringar.
- Att genomlysningen av faktisk prestation och förbättringspotential i myndighetens verksamhet görs oftare för förbättrad produktivitet och ökad resultatorientering.

Regeringen beslutade under våren 2011 att tillsätta ett nationellt råd som ska stärka förnyelsen av den statliga förvaltningen. Rådets uppgift är att stimulera innovations- och förändringsarbetet inom två områden: värdeskapande och produktivitet utveckling. Rådets medlemmar utsågs i augusti 2011 och arbetet kan därmed börja.

Regeringen har nyligen fattat beslut om att bredda förenklingsarbetet till att även inkludera kommunerna och länsstyrelserna. Tillväxtverket har fått i uppdrag att i nära samarbete med Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) genomföra insatser för att förenkla för företagen på kommunal nivå.

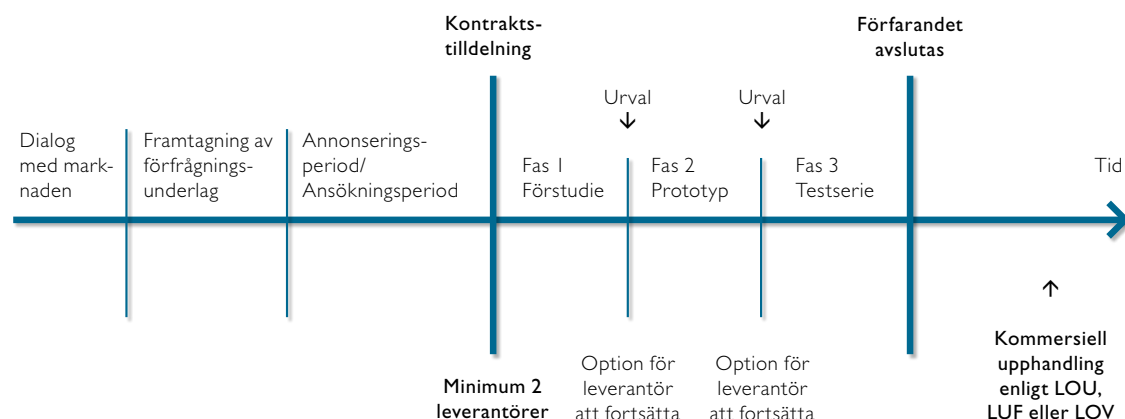
Regeringen har också givit länsstyrelserna uppdraget att genomföra insatser för att förenkla för företagen på länsnivå. Länsstyrelsen i Kronobergs län samordnar arbetet i samverkan med Tillväxtverket. Uppdragen sträcker sig över fyra år. Syftet

Läs mer om förslagen i **Effektivare statlig förvaltning skapar bättre förutsättningar för innovation** (IVA 2011b).

Förkommersiell upphandling

Källa: Innovationsupphandlingsutredningen, 2010:56, s 206

med insatserna är att förenkla företags myndighetskontakter på kommunal- och länsnivå och därmed bidra till regeringens mål om en märkbar positiv förändring i företagets vardag.

Initiativ och samarbete för utveckling av innovationsupphandling

För att stimulera innovation bör behov snarare än lösningar i större utsträckning vara utgångspunkt för utvecklingsprojekt inom den offentliga sektorn. Ett verktyg för detta är innovationsupphandlingar där lösningar på definierade problem upphandlas (på sidan 33 har vi beskrivit hur detta kan ske i form av förkommersiell upphandling som också illustreras i figuren ovan).

Våra nuvarande lagar och regler för offentlig upphandling är inget egentligt hinder för innovationsupphandlingar. Trots detta är dessa få. Vad som behövs är ökad kunskap och förändrade attityder. Det krävs också ett tydligare mandat för myndigheterna att driva innovationsfrågorna. Vi föreslår därför:

- Att regeringen tillsätter en delegation för offentlig innovationsupphandling med ett tidsbegränsat uppdrag. Delegationen ska identifiera åtgärder som omedelbart kan genomföras för att stärka innovationsupphandling, följa upp och utvärdera

åtgärder, ta upp frågeställningar inom olika områden samt att delta i dialogen kring tillämpningen av LOU (Lagen om offentlig upphandling), LUF (Lagen om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster) och LOV (Lagen om valfrihetssystem).

- Ett antal myndigheter får ett tydligt ansvar för innovationsupphandling vilket skrivs in i respektive regleringsbrev. Myndigheternas uppgift blir att identifiera de viktigaste behoven inom sitt område samt vilka av dessa som kan mötas inom ramen för en innovationsstrategi med innovationsupphandling som ett viktigt verktyg.
- Införandet av ett svenskt system för innovationsupphandling.

Inom ramen för projektets regionala dialog har seminarier genomförts där regionala företrädare diskuterat offentlig innovationsupphandling. VINNOVA har också under våren 2011 startat programmet Innovationsupphandling vars syfte är stimulera initiativ för att utveckla användningen av innovationsupphandling inom den offentliga sektorn.

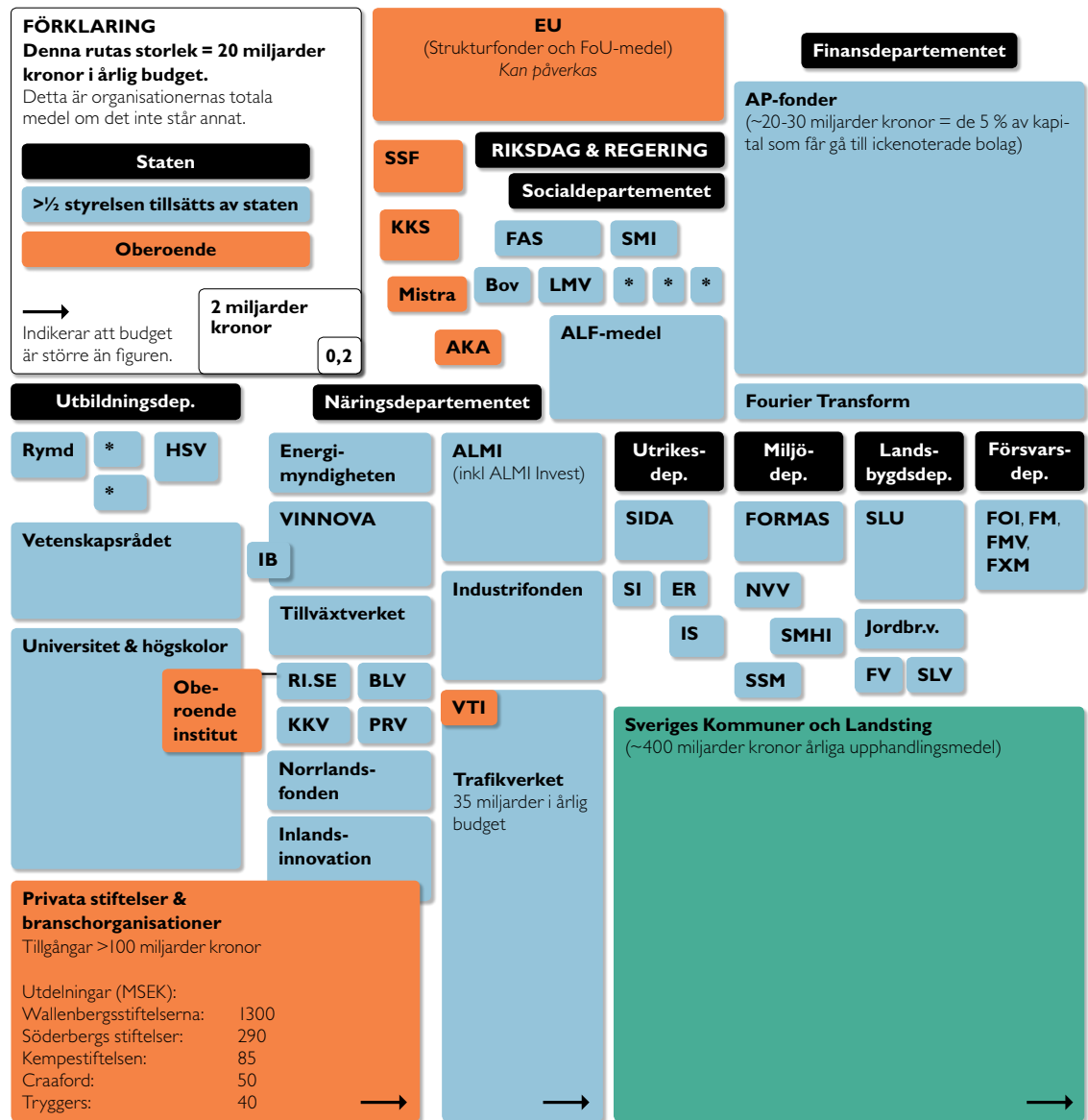

Läs mer om förslagen i Sverige behöver fler offentliga innovationsupphandlingar (IVA 2010e).

Förslag: Prioritering av statliga insatser i innovationssystemet

Kartan visar hur ett antal hundra miljarder kronor fördelas mellan ett femtiotal aktörer med olika tyngd i innovationssystemet.

Läs mer om förslagen i **Prioritering för innovation, Förslag från Innovation för tillväxt** (IVA 2011g).

Statens resurser för att stödja och stimulera innovation är begränsade. Det är därför nödvändigt och oundvikligt med prioriteringar. Med resurser menar vi här inte enbart pengar utan också kompetens, engagemang och organisatorisk struktur.

Staten genomför redan idag prioriteringar inom forskning och innovation. Men det saknas en sammanhållen bild – en portföljanslys – av hur de fördelas mellan olika områden och sektorer.

Inom ramen för projektet *Innovation för tillväxt* har vi valt att inte peka ut prioriterade konkreta områden för framtidssatsningar. Men vi ser samtidigt stora behov av att hantera prioriteringsfrågan och föreslår därför principer, strukturer och system samt verktyg för statens prioriteringar.

Principer för prioritering

Koordinering och prioritering bör ske efter principer som olika intressenter uttalat accepterar. Vi föreslår därför att regeringen initierar en bred politisk diskussion kring sådana principer. Vi menar att följande förslag är en lämplig utgångspunkt:

Prioriteringsprinciper:

- Prioritera utifrån tre mål; näringslivets konkurrenskraft, ett hållbart samhälle, samt näringslivets och den offentliga sektorns förnyelse.
- Utgå från tre kategorier: utmaningar, utvecklingsströsklar, aktörer i prioriteringsarbetet.
- Möt utmaningar genom skapandet av eller satsningar på styrkeområden.
- Minska utvecklingsströsklar.
- Aktörer bör koordinera och prioritera tillsammans.
- Processen bör vara transparent och framgångar kunna mätas.

Fördelning av statens innovationssatsningar

Idag fördelas statens resurser mellan olika myndigheter, verk och andra organisationer direkt genom anslag eller indirekt genom tillsättning av styrelseledamöter och/eller olika råd som har till uppgift att fördela pengar. Systemet är komplext och på många sätt otydligt vilket framgår av kartan till vänster. Kartan visar innovationsrelaterade organisationer som styrs direkt av staten via anslag, fördelade efter vilka departement de tillhör och hur stora anslagen är. Den innehåller också

mer eller mindre oberoende organisationer. Statens styrning av dessa sker genom tillsättningen av en majoritet av styrelsemedlemmarna.

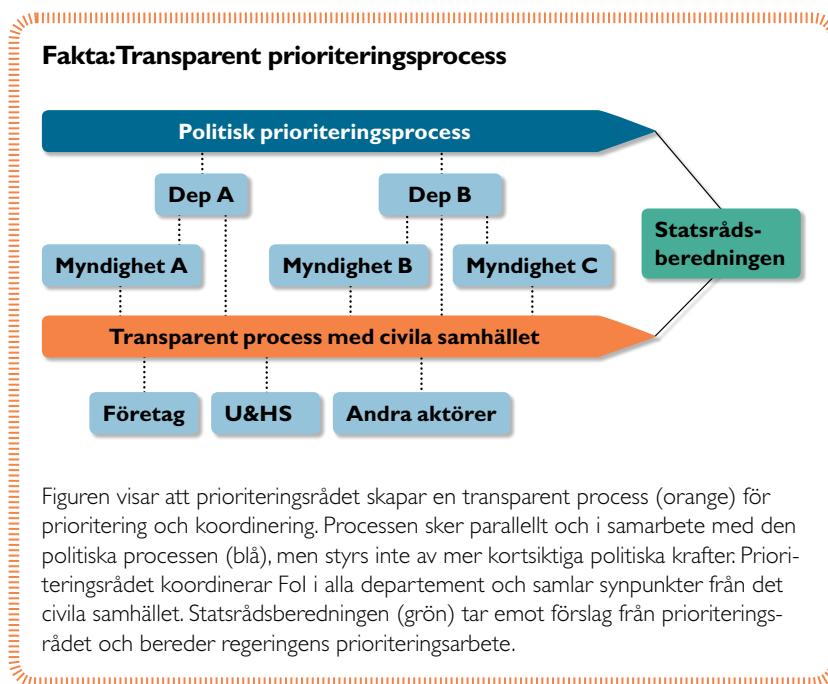
Kartan gör inte anspråk på att redovisa den exakta fördelningen av anslagen. Vårt syfte är istället att den ska vara en utgångspunkt för diskussionen om hur en lämplig struktur för koordinering av de statliga resurserna bör se ut. En effektiv sådan gör det möjligt för olika aktörer att tillsammans satsa på att skapa och stödja prioriterade områden.

Inrättande av ett Prioriteringsråd och ett Innovationspolitiskt råd

Förslag:

- Vi föreslår att ett Prioriteringsråd skapas med uppgift att göra de statliga prioriteringarna effektiva och transparenta. Rådets uppgift ska vara att göra prioriteringar genom koordinering och uppföljning av olika aktörers innovationssatsningar.
- Prioriteringsrådet arbetar direkt under statsrådsberedningen. Koordinering och prioritering ska ske i linje med den politiska prioriteringen, men inte styrs av denna.

För att utvärdera prioriteringarna kan ett oberoende Innovationspolitiskt råd fylla en viktig roll.

Förslag: Ökad regional innovationskraft

En stark nationell innovationsstrategi förutsätter kraftfulla och samordnade insatser på nationell och regional nivå. Aktörer i flera regioner har under arbetet med *Innovation för tillväxt* pekat på att det finns alltför många typer av organisationer med regionalt utvecklingsansvar. Det blir en splittrad bild: för många aktörer med kortsiktiga perspektiv och insatser och resurser som inte samordnas. Det råder också brist på samordning mellan nationella aktörer.

I en tid där regioner konkurrerar om att attrahera människor och företag ökar behovet av en internationellt konkurrenskraftig regional institution med ett tydligt tillväxtuppdrag. Sverige behöver starka regioner med förmåga att agera gränsöverskridande. En process för att organisera Sverige i ett antal storregioner har inletts, och det är viktigt att denna inte drar ut på tiden.

Aktörer från regionerna har också pekat på andra utmaningar. Det gäller frågor som kompetensförsörjningen för det lokala näringslivet, brist på riskkapital och entreprenörer, samverkan mellan näringsliv och högskola. *Innovation för tillväxt* lägger i denna rapport fram en rad förslag inom dessa och näraliggande områden. I processen för att ta fram förslagen har regionerna varit aktiva.

Framgångsfaktorer för ett effektivt regionalt innovationsarbete

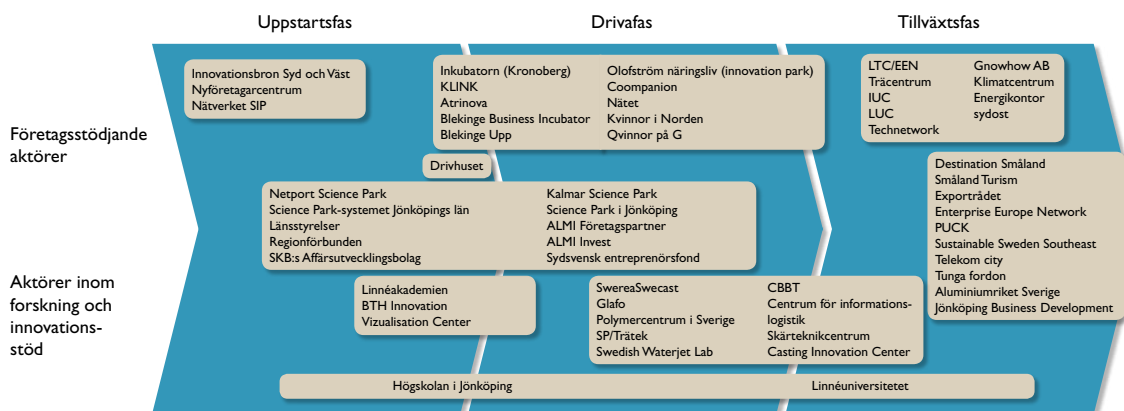
Inom flera regioner har innovationsstrategier tagits fram i form av regionala utvecklings- och tillväxtplaner. I arbetet med dessa har de regionala aktörerna urskiljt en tydlig och naturlig rollfördelning: på den nationella nivån ska mål, finansiering och former för uppföljning identifieras. Arbetet på den regionala nivån är mer operativt – här går innovationsarbetet från ord till handling genom olika konkreta insatser.

Förutsättningarna för det innovationsstrategiska arbetet skiljer sig åt mellan olika regioner. Ett resultat av arbetet och erfarenhetsutbytet inom *Innovation för tillväxt* är dock att ett antal framgångsfaktorer för ett effektivt innovationsarbete identifierats:

- ➔ **Satsa på ett starkt regionalt ledarskap.** Innovationsfrågor berör universitet/högskola, näringsliv och offentlig sektor. Alla dessa aktörer måste därför ta en aktiv del i det regionala ledarskapet. Några län har inrättat särskilda organ med representanter från olika samhällssektorer, till exempel Skåne och Västmanland. Värmland har med framgång byggt nätverk som resulterat i nära dialoger mellan olika aktörer. I Västra Götalandsregionen har regionala satsningar koncentrerats till styrkeområden och samverkansplattformar.
- ➔ **Genomför nulägesanalyser av det regionala innovationssystemet.** En funktionsanalys innebär att de näringslivsstödjande aktörerna i regionen och resurserna kopplade till dessa kartläggs. Den ger också en övergripande bild av i vilka skeden av livscykeln olika grupper av företag befinner sig. Analysen visar också hur olika aktörer – statliga såväl som regionala – samverkar. Funktionsanalyser har genomförts i Skåne och Småland/Blekinge och pågår i Stockholm och Dalarna.
- ➔ **Utveckla nationellt och internationellt samarbete.** De flesta regionala innovationssystem och lokala arbetsmarknader sträcker sig över kommun- och länsgränser. Ett regionöverskridande samarbete skapar även större förtroende nationellt och internationellt och kan förbereda för större regionbildningar. Exempel på regionöverskridande initiativ är SLIM-projektet i Värmland, Dalarna och Gävleborg, samt Robotdalen i Södermanlands, Västmanlands och Örebro län.

Schematisk bild över i vilka skeden de olika aktörerna verkar. Exempel från Småland/Blekinge.

Utnyttja EUs strukturfonder för långsiktig regional utveckling. EUs strukturfonder utgör ett stort och viktigt bidrag till de regionala utvecklingsmedlen. EU-kommissionen har signalerat att regioner som saknar strategier för smart specialisering och innovationer inte har stora chanser att få medel ur den regionala utvecklingsfonden.

EU tar också upp kluster som ett viktigt inslag i en strategi för smart specialisering. Flera svenska regioner satsar på kluster för att främja innovation. Klusterorganisationen blir en brygga mellan näringslivet, akademien och den offentliga förvaltningen inom regionen. Därigenom fungerar klusterorganisationen som ett verktyg för att arbeta aktivt med företagen i en region.

Ökad långsiktighet och bättre samordning på den nationella nivån

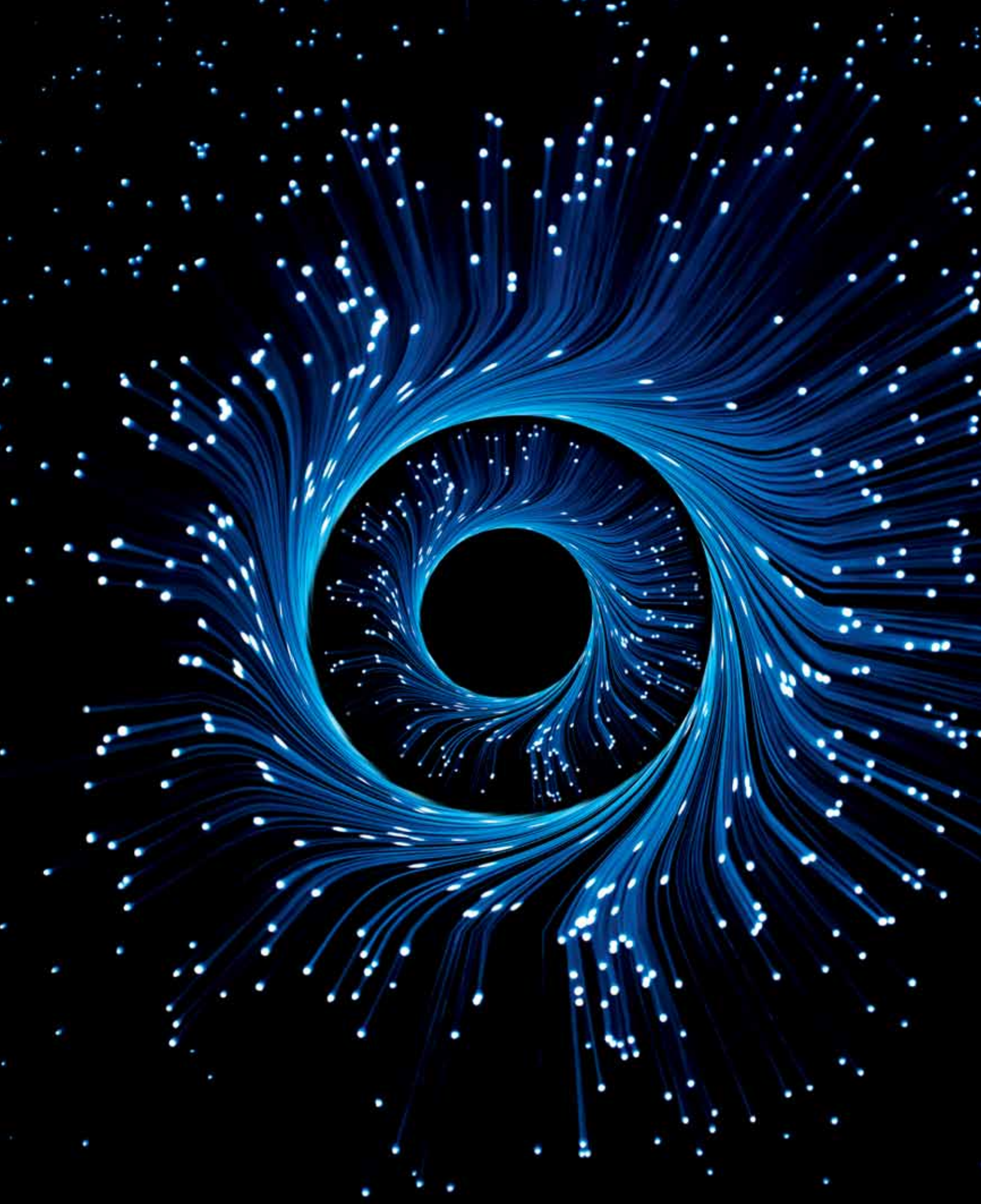
Att bygga upp starka regionala innovationsmiljöer och mötesplatser tar tid. Men merparten av finansieringen av dessa sker med projektmedel från nationella aktörer som ges med kort tidshorizont. Där finns en motsättning mellan att tänka långsiktigt och strategiskt på regional nivå och samtidigt tvingas matcha projektutlysningar med korta tidsperspektiv. Det finns dock undantag. VINNOVAs program VinnVäxt har i den Regionala dialogen ofta förts fram som ett gott exempel på en projektstruktur som kombinerar långsiktig satsning med kontinuerlig mätning och uppföljning.

Kluster

Tillväxtverket definierar kluster som geografiska koncentrationer av relaterade företag och aktörer som präglas av ett ömsesidigt beroende och påverkan på varandra, utan direkta krav på samspel med forskning. Ett klusterinitiativ innebär att det finns ett organiserat utvecklingsarbete knutet till ett gemensamt verksamhetsområde. Detta samarbetsprojekt mellan företag och myndigheter och/eller forsknings- och utbildningsinstitutioner sker i syfte att stärka ett klusters tillväxt och konkurrenskraft.

Mätning och uppföljning som ger möjlighet till en samlad analys av olika regioners innovationsarbete är viktigt för att säkerställa att rätt insatser görs och önskade resultat uppnås. Idag används olika typer av analyser i olika regioner. Därför behöver mätmetoderna utvecklas och harmoniseras. Från Regional dialog vill vi lyfta fram några verktyg som bidrar till ett bättre kunskapsunderlag för beslutsfattande.

- Analysera konkurrenskraften i det regionala näringslivet.
- Inför effektmätningar av företag i klusterinitiativ.
- Skapa ett regionalt innovationsindex.
- Utveckla en modell för löpande samråd mellan nationell och regional nivå, som exempelvis kan genomföras inom ramen för Prioriteringsrådets arbete (s. 39).

Innovation för tillväxt

– om projektet

Innovation för tillväxt startade i september 2009 med målen att:

- Innovativa (kunskapsintensiva) företag i Sverige ska växa.
- Sveriges regering tar beslut om en nationell innovationsstrategi.
- Politiker, näringsliv och myndigheter genomför konkreta åtgärder för att stimulera innovationsutveckling och undanröja hinder för innovation.
- Öka kunskapen om varför innovation är viktigt.
- Stärka en positiv attityd till innovation och företagande.

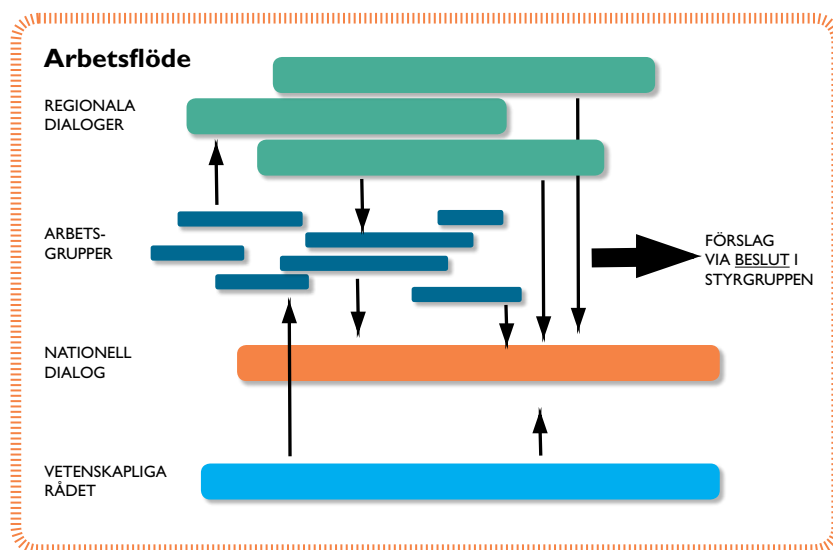
Det arbete som *Innovation för tillväxt* bedrivit kan bäst beskrivas som en process, snarare än ett projekt. Vi har eftersträvat att gå från ord till handling, att initiera åtgärder under arbetets gång – något som också skett. För Sveriges del är det viktigt att se innovationsarbetet som en process, ett arbete som ständigt pågår. Därför är det nödvändigt med ett politiskt ledarskap från högsta nivå. Viktigt är också att innovationsarbetet har en acceptans hos medborgarna. Det är således en process som både har perspektiven ”bottom-up” och ”top-down”.

Inom *Innovation för tillväxt* har tre delprocesser drivits för att utveckla attityder och kunskap nationellt och regionalt, samt föreslå konkreta åtgärder för att stimulera innovation, se figur.

Inom ramen för Regional dialog har 15 regioner/län runt om i Sverige varit engagerade för att stödja det regionala innovationsarbetet samt etablera relationer mellan det regionala och det nationella innovationsarbetet.

Inom ramen för den Nationella dialogen har bland annat möten med riksdagspolitiker, ungdomspolitiker, riksdagens ledamöter, departement, unga innovatörer och näringsliv genomförts.

Åtta arbetsgrupper med samlad spetskompetens har utarbetat konkreta förslag för att underlätta innovationsutveckling inom olika områden. Varje

arbetsgrupp har bestått av mellan 6 och 12 personer och arbetet har bedrivits under 4–6 månader. Förslagen har utvecklats i en dialog med referensgrupper och vid seminarier innan styrgruppen tagit slutlig ställning. Analys och förslag bygger på forskning, rapporter tillsammans med arbetsgruppsmedlemmarnas erfarenheter.

För kompletta förslag, se underlag från arbetsgrupperna och sammanfattningar i kortare skrifter. Samtliga dokument finns på www.iva.se/innovation.

Planer, analyser och förslag har granskats av ett Vetenskapligt råd.

Kopplat till projektet finns också Förtroenderådet, bestående av 35 organisationer och myndigheter vars uppgift är att säkra en bred förankring kring innovationsarbetet.

Förutom delprocesserna har vi löpande gjort internationella jämförelser med enskilda länders innovationsarbete samt med innovationsarbetet inom EU och OECD.

Vi har gjort kunskapsresor till Finland, Israel, Washington DC och Kalifornien för att få fördjupad insikt i innovationsarbetet i olika länder. Vi har också haft ett stort antal kontakter med företag, till

exempel genom IVAs Näringslivsråd, med universitet och högskolor, samt med unga innovatörer.

Möten med programmet Ungas innovationskraft har genomförts, liksom en debatt med de politiska ungdomsförbunden.

Medverkande i projektet

STYRGRUPP

Marcus Wallenberg, styrgruppsordförande och ordförande SEB, *Kristina Alsér*, landshövding Kronobergs län, *Lars Backsell*, ordförande Recipharm, *Pontus Braunerhjelm*, vd Entreprenörskapsforum, *Charlotte Brogren*, gd VINNOVA, *Anders Ekblom*, global utvecklingschef AstraZeneca, *Johan Hernmarck*, ordförande Provider Venture Partners, *Christina Lugnet*, gd Tillväxtverket, *Annika Lundius*, vice vd Svenskt Näringsliv, *Stefan Löfven*, förbundsordförande IF Metall, *Björn O. Nilsson*, vd Kungl. Ingenjörsvetenskapsakademien, IVA, *Göran Sandberg*, rektor Umeå universitet och *Melker Schörling*, ordförande MSAB.

ARBETSGRUPPER

Attrahera utländska experter

Anders Ekblom (AstraZeneca) ordförande i arbetsgruppen, *David S Andersson* (AstraZeneca), *Lisa Löfwall* (AstraZeneca), *Bengt Mölleryd* (IVA), *Torbjörn Spector* (Svenskt Näringsliv), *Johanna Essemyr Pauldin* (Tillväxtverket) projektledare och *Jan Westberg* (IVA) kommunikatör.

Effektiv statlig förvaltning

Christina Lugnet (Tillväxtverket), ordförande i arbetsgruppen, *Kristina Alsér* (Länsstyrelsen i Kronobergs län), *Göran Arvidsson* (IVA), *Måns Collin* (IVA), *Yvonne Gustafsson* (Statskontoret), *Petter Hallman* (McKinsey), projektledare, *Jan Westberg* (IVA), kommunikatör.

Internationalisering och omvärldsbevakning

Stefan Löfven (IF Metall), ordförande för arbetsgruppen, *Johan Ancker* (Teknikföretagen), *Mats Berggren* (Sweden Bio), *Staffan Bjurulf* (Region Värmland), *Henrik Fridén* (VINNOVA), *Eric Giertz* (KTH), *Rolf Rising* (Invest Sweden),

Olof Sandberg (Research Inst. of Sweden), *Niklas Tranaeus* (Swedish Institute), *Anders Wenström* (Exportrådet), *Aleksandar Zuza* (IF Metall), *Johan Persson* (IVA), projektledare, *Jan Westberg* (IVA), kommunikatör.

Kompetensförsörjning

Annika Lundius (Svenskt Näringsliv), ordförande i arbetsgruppen, *Leona Achtenhagen* (Jönköping International Business School), *Frida Andersson* (Tillväxtverket), *Stefan Bengtsson* (Chalmers), *Johan Blom* (Myndigheten för yrkeshögskolan), *Svante Bylund* (IF Metall), *Eva-Lisa Höglund* (Arbetsförmedlingen), *Nils Karlson* (Ratio), *Håkan Larsson* (AstraZeneca), *Thomas Malmer* (Naturvetarna), *Henrik Lagerträd* (IVA), projektledare, *Jan Westberg* (IVA), kommunikatör. Medverkat i arbetet har dessutom *Mikael Almerud*, Svenskt Näringsliv, gjort.

Kompetent kapital i tidiga skeden

Johan Hernmarck (Provider Venture) Ordförande i arbetsgruppen, *Jan Herin* (Företagarna), *Marie Reinius* (SVCA), *Torbjörn Spector* (Svenskt Näringsliv), *Ulf Söderholm* (Andulf Advokatbyrå), *Marie Wall* (VINNOVA), *Aleksander Zuza* (IF Metall), *Ted Fjällman* (IVA), projektledare och *Jan Westberg* (IVA) kommunikatör. I arbetet med förslag 2 har också *Pär Hedberg* (STING), *Mikael Hult* (Innovationsbron) och *Katarina Segerborg* (Innovationsbron) deltagit.

Offentlig innovationsupphandling

Charlotte Brogren (VINNOVA) ordförande i arbetsgruppen, *Mårten Armgarth* (Acreo), *Tomas Berggren* (Energimyndigheten), *Ann-Mari Fineman* (VINNOVA), *Maria Laxvik* (Stockholms stad), *Carola Lemne* (Praktikertjänst), *Fredrik Mossberg* (Attendo), *Emilie Ankarcrona Smith* (Swedish Medtech), *Arvid Söderhäll* (IVA) projektledare och *Jan Westberg* (IVA) kommunikatör.

Prioriteringar

Björn O. Nilsson (IVA), ordförande i arbetsgruppen, *Ola Asplund* (IF Metall), *Maria Dahl Torgersson* (VINNOVA), *Ulla-Britt Fräjdin-Hellqvist* (Fräjdin & Hellqvist AB), *Håkan Gergils* (Ecofin), *Göran Sandberg* (Knut och Alice Wallenbergs Stiftelse), *Sverker Sörlin* (KTH), *Ted Fjällman* (IVA), projektledare, *Jan Westberg* (IVA), kommunikatör.

Stimulans av FoU i små och medelstora företag

Björn O. Nilsson (IVA) ordförande i arbetsgruppen, *Hans Henzell* (Swedish ICT), *Mattias Karls* (Applied NanoSurfaces), *Sven-Olof Lodin* (IVA), *Jan Anders Månson* (EPFL), *Jenni Nordborg* (VINNOVA), *Eugen Steiner* (Health CAP), *Åsa Minoz* (VINNOVA, projektledare), och *Jan Westberg* (IVA) kommunikatör.

IDÉ- OCH ANALYSGRUPPER

Design och innovation

Robin Edman (SVID), *Johan Carlstedt* (IVA), *Håkan Gergils* (IVA), *Jan Westberg* (IVA) projektledare.

IPR och innovation

Therese Kraus, (Svenskt Näringsliv), *Paula Lembke* (PRV), *Malin Riis* (VINNOVA), *Yngve Ström* (Uppfinnarakademien), *Ted Fjällman* (IVA), projektledare.

Ledarskap för innovation

Johan Heranmarck (Provider Ventures), ordförande för Idé- och analysgruppen, *Thomas Berg* (ALMI företagspartner), *Johan Carlstedt* (IVA), *Katrin Fagerberg* (BTS Group), *Patrik Forss* (ALMI företagspartner), *Håkan Jeppsson* (Senior and young), *Ulf Lindberg* (Enhancer Consulting), *Leif Mellin* (Jönköping International Business School), *Margareta Norell Bergendahl* (KTH), *Töive Kivikäs* (IVA), *Caroline Ankarcrona* (IVA), projektledare.

Skatter inverkan på innovation

Rune Andersson (Mellby Gård), ordförande, *Johan Fall* (Svenskt Näringsliv), *Åsa Hansson* (Lunds universitet), *Magnus Henrekson* (IFN), *Carl-Otto Swartz* (Örups Säteri), *Arvid Söderhäll* (IVA), projektledare och *Jan Westberg* (IVA) kommunikatör.

VETENSKAPLIGA RÅDET

Pontus Braunerhjelm, KTH och Entreprenörskapsforum, ordförande
Christian Berggren, Linköpings universitet
Anna Bünger, Tillväxtverket
Magnus Henrekson, IFN
Hans Landström, Lunds universitet

Staffan Larsson, Tillväxtanalys
Göran Marklund, VINNOVA
Maureen McKelvey, Handelshögskolan vid Göteborgs universitet
Sten Nyberg, Konkurrensverket
Sverker Sörlin, KTH
Göran Arvidsson, koordinatör för rådets verksamhet

FÖRTROENDERÅDET

De deltagande myndigheterna och organisationerna företräds i rådet av respektive generaldirektör eller vd. Rådets ordförande är IVAs vd *Björn O. Nilsson* och projektledare för rådets verksamhet är *Håkan Gergils*.

Branschorganisationer

Teknikföretagen, Företagarna Almega, Jernkontoret, Skogsindustrierna, Svenska Riskkapitalföreningen, SwedenBIO och Sveriges universitets- och högskoleförbund.

Institut och andra organisationer

Esbri, Ratio, Innovationsbron, KK-stiftelsen, SNS, Connect Sverige, Almi Företagspartner, Forum for innovation management, Svenska Uppfinnarföreningen, Entreprenörskapsforum, Rise (tidigare Ireco), SACO, Unionen, Uppfinnarkollegiet, Uppfinnarakademien, Industrifonden, Stockholms Handelskammare, Exportrådet och Stiftelsen Svensk Industridesign (SVID).

Myndigheter

Tillväxtanalys, ISA, Konkurrensverket och Högskoleverket.

REGIONAL DIALOG

Följande regioner och län har medverkat: Norrbotten, Västerbotten, Västernorrland, Jämtland, Värmland, Dalarna, Gävleborg, Västmanland, Uppsala, Södermanland, Stockholm, Jönköping, Kalmar, Blekinge, Kronoberg, Västra Götalandsregionen, Region Skåne samt Örebro.

Referenser

Affärsvärlden (2010-12-07), "Framgångssagan över för ABB".

Aghion, P., Boulanger, J., Coheon, E., (2011), "Rethinking industrial policy", Bruegel, Bryssel.

Edling, J, Hermansson, K., Nilsson, R., Nordborg., (2007), "Innovativa små och medelstora företag – Sveriges framtid", VINNOVA, Stockholm.

IER (2010), "I finanskrisens kölvatten – risker och utmaningar", Industrins Ekonomiska Råd, Stockholm.

IVA (2010a), "Innovation, entreprenörskap och tillväxt", Rapport från Innovation för tillväxt.

IVA (2010b), "Konkurrenskraftig skatt för utländska experter", Förslag från Innovation för tillväxt.

IVA (2010c), "Strategies for Research Prioritisation", IVA M-411.

IVA (2010d), "Svenska folkets kunskap och attityd till innovation", Rapport från Innovation för tillväxt.

IVA (2010e), "Sverige behöver fler offentliga innovationsupphandlingar", Förslag från Innovation för tillväxt.

IVA (2010f), "Tillväxtföretag behöver mer kompetent kapital i tidiga skeden), Förslag från Innovation för tillväxt.

IVA (2010g), "Tillväxt och fler jobb genom satsningar på FoU i små och medelstora företag.", Förslag från Innovation för tillväxt.

IVA (2011a), "Design och innovation", Underlag från Innovation för tillväxt.

IVA (2011b), "Effektivare statlig förvaltning skapar bättre förutsättningar för innovation", Förslag från Innovation för tillväxt.

IVA (2011c), "Immateriella rättigheter och innovation", Underlag från Innovation för tillväxt.

IVA (2011d), "Internationalisering av små och medelstora företag", Förslag från Innovation för tillväxt.

IVA (2011e), "Kompetensförsörjning för innovation", Förslag från Innovation för tillväxt.

IVA (2011f), "Ledarskap för innovation", Underlag från Innovation för tillväxt.

IVA (2011g), "Prioritering för innovation", Förslag från Innovation för tillväxt.

IVA (2011h), "Skatters inverkan på innovation", Underlag från Innovation för tillväxt.

Näringsdepartementet (2011), "Sveriges företagande och konkurrenskraft",
Näringsdepartementet Ds 2011:17, Stockholm.

OECD (2010a), "The OECD Innovation Strategy: Getting A Head Start on Tomorrow, OECD,
Paris.

OECD (2010b), "OECD Science, Technology and Industry Outlook 2010", OECD, Paris.

Proposition 2009/10:149, "En akademi i tiden – ökad frihet för universitet och högskolor".

Svenska Dagbladet (2010-12-27), "USA tar över Kinas plats som draglok".

Svensson, R., (2011), "Immateriella rättigheter och ekonomiska incitament", Rapport från
Innovation för tillväxt.

Tillväxtanalys (2011), "Nyföretagandet i Sverige", Statistik 2011:4, Tillväxtanalys,
Östersund.

Tillväxtverket (2011), "Företagens villkor och verklighet 2011", Tillväxtverket, Stockholm.

Samtliga rapporter, underlag och förslag från projektet *Innovation för tillväxt* kan laddas ned
från <http://www.iva.se/Publikationer/Innovation-for-tillvaxt/>

Innovationsplan Sverige är en sammanfattning av arbetsprocesser och förslag från projektet **Innovation för tillväxt**.

Innovation för tillväxt startade i september 2009 med målen att:

- Innovativa (kunskapsintensiva) företag i Sverige ska växa.
- Sveriges regering tar beslut om en nationell innovationsstrategi.
- Politiker, näringsliv och myndigheter genomför konkreta åtgärder för att stimulera innovationsutveckling och undanröja hinder för innovation.
- Öka kunskapen om varför innovation är viktigt.
- Stärka en positiv attityd till innovation och företagande.

Det arbete som **Innovation för tillväxt** bedrivit kan bäst beskrivas som en process, snarare än ett projekt. Tre delprocesser har drivits för att stimulera innovation: nationell dialog, regional dialog och arbetsgrupper. Vi har eftersträvat att gå från ord till handling, att initiera åtgärder under arbetets gång – något som också skett.

För Sverige är det viktigt att se innovationsarbetet som ett långsiktigt arbete. Därför är det nödvändigt med ett politiskt ledarskap från högsta nivå. Viktigt är också att innovationsarbetet har en acceptans hos medborgarna.

KUNGL. INGENJÖRSVETENSKAPSAKADEMIEN

i samarbete med